„NIWA“ TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr

Ніва

№ 13 (109) БЕЛАСТОК, 30 САКАВІКА 1958 г. ГОД II

Вітаем II-гі З'езд Беларускага грамадска — культурнага таварыства ў Беластоку

Кожны з нас адказны за працу БГ-КТ

Здаецца, яшчэ так нядаўна пісалі мы аб вялікім нашым святе, якім, несумненна, для кожнага з нас быў I-шы З'езд прадстаўнікоў беларускага насельніцтва, на якім паклікана Беларускае грамадска - культурнае таварыства, а ўжо маем II-гі З'езд.

Хоць ад 1-га З'езду мінула ўсяго два гады, аднак на працягу гэтага кароткага адрэзку часу шмат чаго змянілася ў жыцці нашай краіны, а затым і ў жыцці нашай, беларускай грамадскасці. Поўныя грамадзянскія правы атрымала ініцыятыва знізу; народныя масы шырокім фронтам уключыліся ў актыўнае будаўніцтва свайго жыцця, узлажылі на свае плечы адказнасць за гэтае будаўніцтва.

Усё гэта павінна надаць характар нашаму З'езду. Клапатлівасць аб правільнае развіццё нашай арганізацыі, аб невыкарыстаныя магчымасці нашай дзейнасці павінна быць пуцяводнай зоркай у абрадах З'езду. I ўпэўнена можам сказаць, што гэтак будзе.

Аб вялікім зацікаўленні працай Таварыства, аб ахвоце прымаць удзел ў гэтай працы, сведчаць павятовыя канферэнцыі БГ-КТ, якія нядаўна закончыліся.

Павятовыя канферэнцыі паказалі, што маем невычэрпныя крыніцы народнай ініцыятывы і ў галіне дзейнасці нашага таварыства. На гэтых канферэнцыях унесена шмат здаровых, творчых думак адносна паляпшэння працы БГ-КТ. Напэўна гэтыя думкі, а таксама і шмат новых, знойдуць абагульненне на нашым З'ездзе і дадуць канкрэтны напрамак для далейшай дзейнасці БГ-КТ.

З таго вынікае, што З'езд не будзе мець святочнага характару, а будзе творчай дыскусіяй, пошукам спосабаў узбагачэння дзейнасці Таварыства. Гэта добра. Бо толькі ў творчай дыскусіі можна выпрацаваць правідловы напрамак.

У дагэтуляшняй працы Таварыства было шмат дасягненняў, але і не менш недахопаў. Гэтыя недахопы будуць шпарчэй запоўнены, калі ўсе актыўна ўключымся ў працу БГ-КТ, калі ў праўленне нашага Таварыства выбярэм адпаведных да гэтай працы людзей, калі выпрацуем канструктыўную праграму нашай дзейнасці, і калі будзем яе кансеквентна рэалізаваць.

I другая справа. Мы жывем не на Марсе, а ў канкрэтных палітычных і эканамічных умовах і таму, каб рабіць менш памылак, наша дзейнасць у першую чаргу, павінна зыходзіць з гэтых умоў. Таму праца Таварыства будзе багатшай, калі яна будзе грунтоўна прадумана.

Менавіта такой дыскусіі жадаем II-гаму З'езду БГ-КТ.

Беларуская радыёперадача ў Крынках

У мінулую нядзелю (23.III.) праз радыёвузел Крынкі на Сакольшчыне адбылася чарговая радыёперадача на тэму: — «Беларускі нацыянальны герой Кастусь Каліноўскі».

(ся)

«Ачыстка поля» — П. Сергіевіч, 1957.

Моладзь Кузава рыхтуецца да агляду мастацкай самадзейнасці

Мастацкі гурток у Кузаве, (Гайнаўскі павет), які ўзначальвае Уладзімір Сідарук, пастанавіў узяць удзел у аглядах беларускай мастацкай самадзейнасці.

Гурток пастанавіў падрыхтаваць дзве аднаактовыя п'есы: «Пярэстую Красулю» — А. Чужыніна і «Трэба мамы запытацца» — Галіны Пух. Апрача таго харавы гурток рыхтуе некалькі песень. Грамадскасць пачуе прыгожыя галасы Уладзіміра Сідарука, Алеся Рэпкі, Веры Селях і Надзі Маркевіч.

Моладзь з Кузава пакладае шмат намаганняў, каб іх выступленні былі на высокім мастацкім узроўні, каб у Гайнаўцы ўзяць адно з першых месц і перайсці на ваяводскі агляд. Хто ведае, а можа ў канцы мая г. г. кузаўскія самадзейнікі паедуць са сваімі выступленнямі і ў Варшаву, на агляд мастацкіх гурткоў нацыянальных меншасцей у Польшчы.

На Вялікдзень гэтыя-ж самадзейнікі наладжваюць у сваёй вёсцы пастаноўку п'есы пад загалоўкам «Балладына» Ю. Славацкага.

(мх)

Ад 30 сакавіка-летні час

Згодна з распараджэннем старшыні Рады міністраў, так як і ў мінулым, так і ў гэтым годзе, ад 30 сакавіка, будзе ўведзены летні час.

Час гэты будзе абавязваць нас да 27 верасня. Затым ноччу з 29 на 30 сакавіка пераcоўваем стрэлкі гадзіннікаў на гадзіну ўперад.

У згуртаванасці сіла

У сваім артыкуле, змешчаным у 6 (102) нумары «Нівы», сябра Я. С. з Варшавы паставіў на абмеркаванне чытачам пытанні: ці беларускім паэтам і пісьменнікам у Польшчы патрэбна свая арганізацыя? На гэтае пытанне пасля шырокай матывацыі, Я. С. адказвае, што такая арганізацыя з'яўляецца неабходнай.

Маю скромную асобу аўтар артыкула якраз залічыў да творцаў жывога слова, якіх у першую чаргу павінна цікавіць гэтае пытанне. Я цалкам падзяляю думку аўтара артыкула, таму што асабіста адчуваю патрэбу такой арганізацыі. Мне здаецца, гэта не павінен ужо быць саюз пісьменнікаў а звычайнае літаратурнае аб'еднанне пры рэдакцыі «Ніва». Такія аб'еднанні існуюць амаль пры ўсіх абласных газетах у Совецкай Беларусі. Паспрабую і я абасноўваць неабходнасць ўтварэння літаратурнага аб'еднання для ўсіх тых, якія прабуюць свае сілы ў галіне мастацкай літаратуры. Маладым паэтам і празаікам, творы якіх друкуюцца на старонках «Нівы», патрэбная ўсебаковая падтрымка, калі мы хочам, каб гэтыя маладыя людзі хуткім крокам пайшлі наперад.

Асабліва неабходна такая падтрымка для таго, хто першы раз бярэцца за пяро. Ведаю гэта па сабе. Калісці яшчэ будучы дванаццацігадовым хлапчуком, напісаў я першы верш. Паказаў яго сваёй настаўніцы. У адказ ад яе я пачуў: «Прызнайся, адкуль ты перапісаў гэты верш!» У мяне ў вачах закруціліся слёзы. Такая «падтрымка», зразумела, не магла заахвоціць мяне да далейшай працы. Я некалькі разоў у сваім жыцці прабаваў сваіх сіл і ніколі не быў перакананы ў патрэбе пісання вершаў. І толькі ў апошні час, калі да працы заахвоцілі мяне сябры з Варшаўскага Аддзела Таварыства, а таксама сябры «Нівы», я зноў, пасля многіх год пачаў пісаць вершы. І сёння ўжо мяне ніхто не спыніць на тым шляху, дзе я зрабіў свае першыя крокі.

Аднак сябры мне могуць і далей шмат дапамагаць. Асабліва тыя, якія таксама пішуць вершы, якія-б згуртаваліся ў літаратурным аб'еднанні. Засмучае мяне толькі тое, што мала каго з нашых сяброў, творы якіх друкуюцца ў «Ніве», цікавіць гэта праблема. Чаму дагэтуль ніхто з іх не напісаў у рэдакцыю аб неабходнасці такога згуртавання?

З гутаркі з галоўным рэдактарам «Нівы» я даведаўся, што многія маладыя паэты прысылаюць у рэдакцыю свае вершы зусім недапрацаванымі, што праблематыка гэтых вершаў вельмі вузкая. Мне здаецца, у дапрацоўцы гэтых вершаў, а таксама ў пашырэнні іх праблематыкі павінен дапамагчы маладым аўтарам шырокі калектыў зацікаўленых гэтай справай людзей, людзей, якія могуць дапамагчы прафесіянальна.

Думаю, што калі-б існавала літаратурнае аб'еднанне, калі-б маладыя — як іх назваў сябра Я. С. — творцы жывога слова час-ад-часу збіраліся і абмяркоўвалі свае мастацкія творы, гэтыя творы падняліся-б на вышэйшы ўзровень, былі-б больш дапрацаванымі. Маладыя паэты і празаікі і самі пасля такой дыскусіі больш патрабавальнымі былі-б да сябе, больш клапаціліся-б аб узроўні сваіх твораў.

Літаратурнае аб'еднанне дапамагло-б таксама пашырыць праблематыку твораў, пашырыць кругагляд аўтараў.

Творчыя дыскусіі дапамаглі-б маладым паэтам і пісьменнікам вельмі многа. А каб гэткія дыскусіі маглі рэгулярна адбывацца, неабходна згуртаванасць, неабходна арганізацыя, якая кіравала-б гэтай працай.

Таму павінна быць створана літаратурнае аб'еднанне пры рэдакцыі «Ніва», і іменна цяпер, калі большая частка маладых аўтараў, творы якіх друкуюцца на старонках «Нівы», ставяць толькі першыя крокі на ніве мастацкай літаратуры.

Толькі ў згуртаванасці можа праявіцца наша сіла, дарагія сябры.

ВІКТАР ШВЕД

Міжнародны агляд

ВЫНІКІ ВЫБАРАЎ У ВЯРХОЎНЫ СОВЕТ СССР

Цэнтральная выбарчая камісія Саюза ССР апублікавала вынікі выбараў у Вярхоўны Совет СССР пятага склікання. Агульны лік выбаршчыкаў у СССР—133.836.325 чалавек. У выбарах дэпутатаў Вярхоўнага Совета СССР прымала ўдзел 133.796.091 чалавек, ці 99,97 працэнтаў ад агульнага ліку выбаршчыкаў. Выбрана 1.378 дэпутатаў, у тым ліку 738 дэпутатаў у Совет Саюза і 640 дэпутатаў у Совет Нацыянальнасцей. З 1.378 дэпутатаў 614, (44,6 працэнтаў) — рабочыя і калгаснікі, непасрэдна занятыя ў прамысловай і сельскагаспадарчай вытворчасці. Звыш 26-ці працэнтаў усяго складу дэпутатаў — жанчыны.

Гэта перамога блоку комуністаў і беспартыйных на выбарах у Вярхоўны Совет СССР з'яўляецца адлюстраваннем перамогі совецкай дэмакратыі, непарушнага адзінства Комуністычнай партыі і совецкага народа.

МІРНАЕ ВЫКАРЫСТАННЕ КАСМІЧНАЙ ПРАСТОРЫ

Дэлегацыя СССР пры ААН распаўсюдзіла прэс - бюлетэнь, у якім прыводзіцца тэкст ліста А. А. Собалева Генеральнаму сакратару ААН Д. Хамаршэльду з просьбай уключыць у парадак дня XIII сесіі Генеральнай Асамблеі пытанне «Аб забароне выкарыстання касмічнай прасторы ў ваенных мэтах, аб ліквідацыі іншаземных ваенных баз на чужых тэрыторыях і аб міжнародным супрацоўніцтве ў галіне вывучэння касмічнай прасторы».

Гэтае пытанне совецкі ўрад уносіць у парадак дня Генеральнай Асамблеі ў мэтах выпрацоўкі агульнага міжнароднага пагаднення, у якім маглі-б прыняць удзел усе дзяржавы.

БУДАЎНІЦТВА РАКЕТНЫХ БАЗ У ФРГ

Будаўніцтва ў Заходняй Германіі ракетных баз павінна ахапіць тэрыторыю ад Шлезвіг — Гальштэйна да Баварыі. Найбольшая колькасць ракетных баз — 17—павінна быць створана на тэрыторыі Зямлі Рэйнланд — Пфальц, у прыватнасці ў раёнах Майнца, Ландау, Трыра і г. д.

Аднак усё ўзрастаючы рух пратэсту, у якім удзельнічаюць прадстаўнікі апазіцыйных палітычных партый — соцыял - дэмакратычнай і вольнай дэмакратычнай, прадстаўнікі прафсаюзаў, сялянскіх арганізацый і г. д. перашкаджае ажыццяўленню планаў кіраўнікоў Бона.

Супроць будаўніцтва баз ужо выступілі гарадскія ўлады і жыхары Хейльброна, Майнбулаў, Мільтэнберга, Рудэнау, Гросэхбаха і іншых населеных пунктаў ФРГ.

ПРАВОДЗІНЫ СОВЕЦКІХ ВОІНАЎ У ГДР І ВЕНГРЫІ

Рашэнне совецкага ўрада аб скарачэнні ўзброеных сіл СССР на 300 тысяч чалавек ажыццяўляецца. Ад'язджаючых на радзіму совецкіх воінаў праводзяць тысячы жыхароў ГДР і Венгрыі.

Прадстаўнікі прадпрыемстваў і устаноў гарадоў і вёсак уручаюць совецкім воінам на развітанне кветкі і падарункі.

ПРАВАЛ МЕЦЯЖУ У ІНДАНЕЗІІ

Камандаванне інданезійскай арміі апублікавала камюніке, у якім паведамляецца, што большая частка мяцежных войск на Цэнтральнай Суматры перайшла на бок урада Інданезіі. У ліку капітуляваўшых знаходзіцца рэгулярныя войскі мяцежнай шайкі, а таксама студэнты і іншыя асобы, гвалтам мабілізаваныя мяцежнікамі.

У камюніке таксама ўказваецца, што збудаванні замежных нафтавых кампаній у раёне Паканбару адноўлены ўрадавымі войскамі. Персанал адміністратыўных устаноў, а таксама насельніцтва раёна аднавілі працу.

ПРАВАКАЦЫЯ СУПРОЦЬ АБ'ЕДНАННЯ АРАБСКАЙ РЭСПУБЛІКІ

Прадстаўнік ваеннага камандавання Аб'еднанай Арабскай Рэспублікі заявіў 20-га сакавіка прадстаўнікам друку, што ў раёне пагранічнага пункта Баніс, ізраільскія салдаты адкрылі агонь па арабскім сялянам.

Паведамленні Сірыйскага інфармацыйнага агенцтва таксама перадаюць, што ў апошні час адзначаецца канцэнтрацыя турэцкіх войск на граніцы Сірыйскага раёна Аб'еднанай Арабскай Рэспублікі. Адзначана прыбыццё ў мінулым тыдні воінскіх кантынгентаў у раён турэцкай станцыі Факілі. У раёне Мідан Акбас, а таксама ў адлегласці 10—15 км ад граніцы адзначаецца перасоўванне мотамеханізаваных часцей турэцкай арміі. 19 сакавіка турэцкія салдаты адкрылі агонь па жыхарам сірыйскай вёскі Хазана.

ПЛАДЫ ЛІХАМАНКАВАЙ ВАЕННАЙ ПАДРЫХТОЎКІ

У ЗША здарыўся новы небяспечны выпадак, на гэты раз у штаце Вісконсін. Увечары 17 сакавіка рэактыўны бамбардзіроўшчык «В—47», які прымаў удзел у вучэбнай стральбе каля горада Шэбайган-фолс, «памылкова» абстраляў два населеных пункты.

Паводле паведамлення чыкагскіх і іншых газет, снарады з бамбардзіроўшчыка трапілі ў дамы і на вуліцы гарадоў Шэбайган - фолс і Устберг. Пашкоджана некалькі дамоў. Гэты выпадак, які здарыўся праз тыдзень пасля таго, як упала «незараджаная» ядзерная бомба каля Флорэнса ў Поўднёвай Караліне, выклікаў вялікую трывогу сярод насельніцтва.

ГОНКА УЗБРАЕННЯЎ У ЗША І ІНШЫХ ЗАХОДНІХ КРАІНАХ

Як паведамляе агенцтва «Юнайтэд Прэс» з Вашынгтона, міністр абароны ЗША Макэлрой, выступаючы ў сенацкай камісіі па замежных справах, стаяў за хутчэйшае задавальненне просьбы ўрада аб асігнаванні 3.900 млн. долараў на «дапамогу» замежным дзяржавам. Большая частка гэтых сродкаў прызначана на ажыццяўленне праграмы ўзбраення краін — удзельніц агрэсіўных блокаў, створаных па ініцыятыве ЗША. Макэлрой заявіў, што заходнія краіны яшчэ павінны доўга ўзбройвацца.

Макэлрой асабліва выступаў за аказанне ваеннай дапамогі краінам, якія знаходзяцца ў суседстве з СССР і іншымі соцыялістычнымі дзяржавамі.

ФРАНКІСЦКІ ТЭРОР У ІСПАНІІ

Як паведамляе газета «Ла расон», выступаючы ў горадзе Кардова (Аргентына), іспанскі пісьменнік Хуліян Горкін заявіў, што 90 працэнтаў іспанскай моладзі—антыфранкісты. У Іспаніі, сказаў ён, пануе тэрор. Сотні тысяч патрыётаў з'яўляюцца ахвярамі франкісцкага рэжыму. За час знаходжання ўлады ў руках Франко загінула больш 1.200.000 іспанцаў.

Гаворачы аб становішчы іспанскіх працоўных, Горкін сказаў, што рабочыя ў Іспаніі, каб не памерці з голаду, павінны працаваць па 12—14 гадзін у суткі.

ЗАПУСК ДРУГОГА АМЕРЫКАНСКАГА СПАДАРОЖНІКА ЗЯМЛІ

Пасля некалькіх няўдач, 17 сакавіка у 17 гадзін 16 хвілін па маскоўскаму часу (13 гадзін 16 хвілін вашынгтонскага часу) з мыса Канаверал (штат Фларыда) была запушчана ракетная сістэма ваенна - марскога флоту «Авангард» з штучным спадарожнікам Зямлі, дыяметрам каля 15 см і вагай каля 1,5 кг. Другі амерыканскі спадарожнік Зямлі вышаў на арбіту.

СОВЕЦКІ ШТУЧНЫ СПАДАРОЖНІК № 3

Як перадае карэспандэнт ПАП Маскве, хутка ў СССР будзе запушчаны трэці штучны спадарожнік Зямлі. Вага яго будзе значна большая ад вагі другога спадарожніка — 5—6 тон. Запуск трэцяга спадарожніка будзе ажыццёўлены пры дапамозе ракеты, сіла якой будзе значна большая сілы папярэдніх ракет. Хуткасць спадарожніка будзе такая вялікая, што ён зможа зрабіць абарот вакол Месяца і зноў вернецца на арбіту Зямлі. Ён атрымае найвейшую апаратуру, якая зможа аўтаматычна рэгістраваць з'явы космаса і перадаваць весткі на Зямлю. УЛ. Л.

АМЕРЫКАНЦЫ ВІНАВАТЫ ДЗЯРЖАВЕ 51 МІЛЬЯРДАЎ ДОЛАРАЎ

Статыстычныя даныя за 1957 г. паказваюць, што грамадскасць Амерыкі вінавата сваёй краіне 51 мільярдаў долараў, калі ў 1946 г. была вінавата ўсяго 10 тысяч. Дакладныя аблічэнні гавораць аб тым, што амерыканскі грамадзянін аддае 17 працэнтаў з кожнага 1 долара зарobку на розныя растэрміноўкі. З'ява гэткая ўзнікла таму, што грамадзяне Амерыкі апошнім часам купляюць вельмі многа ўсялякіх тавараў: аўтамашын, прадметаў хатняга ўжывання і г. д., — і ўсё гэта бяруць у растэрміноўку.

Доўгатэрміновае пагадненне аб обмене турыстамі паміж Польшчай і СССР

Паміж Польскім бюро падарожжаў «Орбіс» і Усесаюзным акцыянерным таварыствам па замежнаму турызму у СССР «Інтурыст» падпісана доўгатэрміновае пагадненне аб обмене турысцкімі групамі і турыстамі ў індывідуальным парадку паміж Польскай Народнай Рэспублікай і СССР. Пагадненне рэгулюе агульныя прынцыпы абслугоўвання турыстаў абедзвюх краін, а таксама ўстанаўлівае парадак правядзення разлікаў, звязаных з турысцкімі паездкамі.

Дадаткам да пагаднення будзе пратакол, які будзе падпісвацца штогод. Пратакол вызначае колькасць турыстаў, што выязджаюць з абедзвюх краін, тэрміны і праграмы паездак, цэны на бягучы год.

Пратакол на 1958 год падпісан адначасова з пагадненнем і прадугледжвае агульнае расшырэнне абмену турыстамі прыкладна на 20 працэнтаў у параўнанні з мінулым годам. У адпаведнасці з пратаколам пры дапамозе «Орбіса» і «Інтурыста» Польшчу і СССР узаемна наведаюць у гэтым годзе 3—4 тысячы чалавек.

Падпісаныя пагадненне і пратакол, прадугледжваюць новыя формы абмену, напрыклад, абмен групамі студэнтаў, альпіністаў і вучоных.

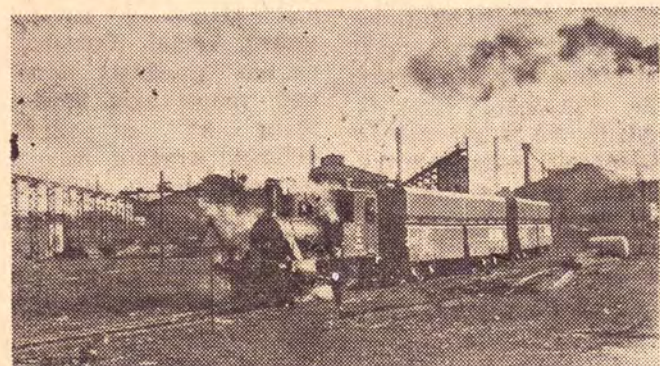

У гэтым годзе, на металургічным заводзе ім. Наволкі ў Астрадзу пачнецца прадукцыя мадэрнізаваных самаразгрузачных вагонаў.
На здымку: транспарт гатовых самаразгрузачных вагонаў.
ЦАФ — фота Ухымяк

Ракетная істэрыя

Усім вядома, што людзі могуць хварэць рознымі хваробамі. Адной з шматлікіх хвароб з'яўляецца істэрыя, якая развіваецца на глебе нервовага расстройства. Аб гэтым добра ведае кожны доктар. Але вось з'явіўся новы від істэрыі, які раней не сустракаўся, і ў першую чаргу сур'ёзна захварэлі гэтай хваробай заходнееўрапейскія палітыкі «халоднай вайны», якія не адмовіліся-б і супроць са праўднай антыкомуністычнай вайны, калі-б народы свету не перашкаджалі гэтаму. Гэта новая хвароба, якой аднак не хвараюць працоўныя і наогул усе сумленныя людзі свету і якая называецца ракетнай істэрыяй, можа прынесці вялікія бедствы ўсяму свету, калі народы свету не змогуць своечасова ізаляваць і вылечыць захварэўшых.

Уся бяда ў тым, што хворыя не жадаюць лячыцца. Атлантычных палітыкаў і стратэгаў, якія захварэлі «ракетнай істэрыяй», устрывожылі пратэсты, якія ахапілі грамадскасць Заходняй Еўропы ў сувязі з планамі НАТО па будаўніцтву ракетных установак на тэрыторыі заходнееўрапейскіх краін. Вядома, што ўрады Нарвегіі і Даніі, вывяўшы панучцё адказнасці за лёс сваіх краін, выказаліся супроць стварэння на іх тэрыторыі ўстановак для атамнай і ракетнай зброі.

Грамадскі рух за прадухіленне пагрозы ракетна - атамнай вайны ахапіў і іншыя краіны. У Англіі, напрыклад, шырокія колы насельніцтва патрабуюць ад урада ўстрымацца ад небяспечнага кроку — будаўніцтва ракетных баз, прадугледжанага нядаўнім англа - амерыканскім пагадненнем.

Тысячы французскіх патрыётаў паставілі свае подпісы пад петыцыямі пратэсту супроць стварэння амерыканскіх ракетных установак у Францыі. Італьянская грамадскасць усё больш рашуча, выступае за ідэю «атамнага нейтралітэту».

І кожны раз, калі правячыя колы ЗША сустракаюць перашкоды на шляху ажыццяўлення сваіх ваенных замераў, яны пачынаюць запалохваць народы Еўропы так званай комуністычнай небяспекай. Амерыканскія ваенныя і палітычныя дзеячы хочуць, каб запланаваная кампанія «ракетнай істэрыі» развівалася без перашкод. Гэтая кампанія знаходзіць сваё адлюстраванне і ў прамовах некаторых міністраў, і ў радыёперадачах, і на старонках заходнееўрапейскіх газет, яна з'яўляецца галоўным матывам усёй прапаганды.

Але народы Заходняй Еўропы настойліва змагаюцца за забарону будаўніцтва ракетных баз, патрабуюць адхіліць пагрозу ядзернай вайны.

Ёсць усе магчымасці, каб вызваліць чалавецтва ад сталай пагрозы.

Совецкі ўрад і ўсе краіны соцыялістычнага лагера прапаноўваюць жаданнем прадухіліць атамна - ракетную вайну. Яны пацвярджаюць гэта практычнымі дзеяннямі. Патрэбны толькі добрыя жаданні з боку заходнееўрапейскіх урадаў, і перш за ўсё ўрада ЗША. Тады мір будзе ўмацаваны.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

Кароткі гістарычны нарыс аб беларускіх мусульманах

На Беласточчыне, у моры славянскага насельніцтва, знаходзяцца невялічкія астраўкі — патомкаў татараў, якія з'явіліся ў межах Вялікага Літоўска - Беларускага Княства яшчэ да панавання вялікага князя Альгерда (1345—1377). Зусім верагодныя гістарычныя звесткі гавораць, што ў склад войска бацькі Альгерда — Гедыміна (1316—1341) уваходзілі падсобныя атрады татар. Яны аказвалі выдатную дапамогу ў барацьбе Гедыміна з крыжакамі.

Працэс пасялення татараў на землях Вялікага Літоўска - Беларускага Княства ўзмоцніўся асабліва ў часе панавання Вітаўта (1392 — 1430). Ставячы мэтай засяленне вялікіх абшараў сваёй дзяржавы, Вітаўт садзейнічаў перасяленню татараў у яго землі. Пасля свайго паходу ў 1396 г. за Дон, супроць Азоўскай Арды, князь прымусова пасадзіў значны лік палонных у паветах Троцкім, Віленскім, Лідскім, Ашмянскім, Навагрудскім, Брэсцкім, а таксама ў паветах Бельскім і Сакольскім. У пачатку XV ст. у Літоўска-Беларускай дзяржаве было столькі татараў, што ў бітве на Грунвальдскай даліне (1410 г.) яны складалі перадавыя войскі і ўнеслі свой уклад у перамогу над крыжакамі. У гэтай бітве ўдзельнічала таксама некалькі тысяч татарскіх коннікаў пад камандай Джэляль-эд-дына, якога прыслаў на падмогу Вітаўту уладар Залатой Арды Цімур хан (1410—1415). Пасля заканчэння вайны з крыжакамі частка татараў засталася ў межах Вітаўтавай дзяржавы.

Тып мусульманскай дзяўчыны з Крушынян.

У часе княжэння Вітаўта татарскія пасяленцы дасягнулі значнага росквіту. Мусульмане карысталіся рэлігійнай свабодай і поўнымі грамадскімі правамі.

Яны атрымоўвалі ў спадчыну землі, звальняліся ад падаткаў, мелі права жаніцца з мясцовымі жанчынамі. Гэта выклікала вялікую пашану татарскага насельніцтва да Вітаўта, па якім службу ў мячэцях служылі яшчэ ў XVI стагоддзі.

Першыя татарскія прышэльцы належылі да розных плямёнаў і рас. Яны вельмі розніліся паміж сабою, асабліва антрапалагічна. Нягледзячы на спрыяльныя рэлігійныя ўмовы, татары не ўтварылі нейкай этнаграфічнай цэласці і з кожным дзесяцігоддзем усё больш і больш асіміляваліся; гэтаму спрыялі жаніцьбы з мясцовымі жанчынамі.

Становішча мусульман значна пагоршылася пры рэакцыйнай уладзе Жыгімонта IV (1587 — 1637). Быў гэта перыяд сапраўднага праследавання мусульман. У 1588 г. была ўнесена папраўка ў літоўскі статут, якая забараняла мусульманам актыўна ўдзельнічаць у дзяржаўным жыцці: «Каб жадны мусульманін ня быў ураднікам». Нягледзячы на тое, мусульмане ўсё-ж-такі і далей служылі ў арміі, прымалі ўдзел у войнах, аднак не маглі даслужыцца вышэйшай рангі. У 1616 г. пастановай польскага Сейма было забаронена мусульманам жаніцца з хрысціянкамі пад страхам смерці абодвум асобам. Дагляд над гэтай справай быў даручаны інквізіцыі. Улады забаранялі таксама будаваць новыя і папраўляць старыя мячэці. Вялікае няшчасце сустрэла мусульман у часе вайны Польшчы са Швецыяй (1656—1660). Гаворыць аб гэтым польскі паэт Уладыслаў Сыракомля на аснове знойдзеных ім мусульманскіх крыніц (Выцечкі по Літве, Т. II, стар. 22—23). У 1656 г., калі шведы занялі беларускія землі, вялікая колькасць мусульман з сем'ямі ўцякла ў Польшчу. Калі шведы занялі і Польшчу — мусульмане сталі вяртацца назад у Беларусь. У 1656 г. у чацвер перад Вялікаднем, калі мусульманскі табар (300 вазоў з жонкамі і дзяцьмі) ехаў дарогай з Замбрава — прагавітая польская шляхта кінулася іх рабаваць. Не памаглі нават каралеўскія ўніверсалы. Узброеных мусульман пабілі, табар зрабавалі, а жанчын абняславілі. Падобныя напады пацярпелі і іншыя мусульманскія табары.

У выніку гэтых падзей шмат мусульманскага насельніцтва эміграваль ў Крым і Турцыю. Толькі ў другой палове XVIII стагоддзя ў Польшчы прыйшлі да вываду, што трэба палепшыць становішча мусульман. У 1768 г. дазволена было папраўляць і ставіць новыя мячэці. Зроблена таксама некаторыя палёгкі (у адносінах да мусульман) войску. Аднак права, забараняючае мусульманам займаць пасады засталося аж да падзелу Рэчы Паспалітай. Як вядома, пасля падзелу Польшчы, Беларусь апынулася ў межах Расіі. Царскі ўрад ажыццяўляючы сваю русіфікатарскую палітыку на Беларусі імкнуўся знайсці саюзніка ў мусульманах. Дзеля таго яны атрымалі правы ўступу на розныя высокія пасады. А ў 1831 г. урад загадаў прызнаць усіх мусульман шляхтай. Аднак апрача некалькіх выпадкаў мусульмане не выйшлі на падмогу царскім уладам.

У часе першай сусветнай вайны лік мусульманскага насельніцтва значна змяніўся. У 1931 г. (паводле статыстычных дадзеных) на землях санацыйнай Польшчы было каля 6.000 мусульман.

У сучасны момант у Польшчы, галоўным чынам на Беласточчыне (Багонікі, Крушыняны, Саколка, Суха Воля, Беласток), пражывае каля 3.000 мусульман. Яны карыстаюцца поўнымі грамадскімі і палітычнымі правамі і актыўна ўдзельнічаюць у жыцці сваёй радзімы.

Ад вякоў татары славяцца як самыя лепшыя гарбары, а асабліва ў гарбаванні авечых скур. Перад вайной амаль з цэлай краіны прывозілі авечыя скуркі ў Сакольскі павет, каб вырабіць іх на кажухі толькі на «дублёна» і толькі ў татараў. Яны ведаюць такую «смыкалку», што іх кажух, як самі кажуць: «не згіне, ні ў агні, ні ў вадзе».

Неспрыяльны для гэтага рамяства дзяржаўны закон перакрэсліў назаўсёды традыцыйныя татарскія рамесныя здольнасці.

Ці-ж тады наша «аднова» — не прыйшла-б ім з дапамогай? Ці-ж не можна было-б даць татарам рамесныя правы; ці-ж не карысна было-б адчыніць у Крушынянах гарбарскі кааператыў? Колькі-ж скур (змарнаваных партачамі) мы ашчадзілі-б! А на колькі менш людзей сядзела-б у турме. Мы-б далі людзям дадатковы заробак і выкарысталі-б іх, як самых лепшых рамеснікаў-майстроў.

Што, на нашу думку, можна было-б яшчэ зрабіць у Крушынянах? Суровая прырода, арыгінальныя краявіды, своеасаблівая будоўля мусульманскай мячэці з XVII стагоддзя, мусульманскія магільнікі, шчырасць, сардэчнасць і гасціннасць гэтых людзей маглі-б прыцягнуць немала турыстаў. А пры гэтым трэба было-б падумаць аб забеспячэнні сродкамі транспарту. Сардэчнасці і гасціннасці тутэйшых мусульман вучыць Аль - Кітаб крушынянскай мячэці, які датуецца 1792 годам. У ім запаветы рэлігійнага характару спалучаюцца з запаветамі жыццёвай практыкі. Прыгадаем урывак з гэтага цікавага рэлігійнага дакументу, напісанага арабскімі літарамі на беларускай мове: «Як Пан Бог кажэ суседа шанаваць і з блізкім крэвным і суседамі блізко мешкаючымі добрэ жый, шануй, паважай і ні в чым не гневі; калі маеш страву, а суседа пах зайдзе, — або ему пашлі, або его ў дом прасі, без его неещ».

Нельга забываць аб тым, што тут жывуць людзі, якія на працягу доўгіх стагоддзяў ўтрымаліся пры веры сваіх айцоў, таму не трэба тут шукаць таннай экзотыкі.

М. К. — а.

Крушынянскія будні.

«Сто трыццаць паэтаў»

Цэнным здабыткам польскай перакладчыцкай літаратуры з'яўляецца выданне Дзяржаўным выдавецкім інстытутам зборніка «Ста трыццаці паэтаў», ахопліваючага пераклады пасобных вершаў советскіх паэтаў. Маем тут пераклады некаторых твораў Я. Коласа, Я. Купалы, П. Броўкі, М. Танка, А. Куляшова, П. Панчанкі.

Нягледзячы на тое, што зборнік быў вельмі хутка апрацаваны і змяшчае толькі нязначную колькасць вершаў, ён можа выклікаць у чытача, памылковае ўяўленне аб характары беларускай паэзіі. Гэта можам даказаць на прыкладзе змешчаных, у прыватнасці, перакладаў твораў Купалы і Коласа.

Гэтыя творы адлюстроўваюць гаротнае жыццё дарэвалюцыйнага беларускага сялянства. Яны датуюцца 1905—1907 г.г. Выключэннем з'яўляецца тут, налічваючы 12 радкоў, фрагмент з коласаўскай паэмы «Рыбакова хата». Гэта-ж сапраўднае збядненне багатай і шматграннай творчай спадчыны класікаў беларускай літаратуры. Дзе-ж хаця-б адзін пераклад з паслякастрычніцкага перыяду іх творчасці?! Аўтары зборніка ў апраўданне могуць сказаць, што ў іх пад рукой не было такіх перакладаў.

А калі так, дык як-жа можна зразумець тое сцвярджэнне з пасляслоўя да зборніка, у якім гаворыцца, што яго аўтары намагаліся паказаць толькі характар данай нацыянальнай паэзіі. Часткова сітуацыю ратуюць змешчаныя ў зборніку пераклады вершаў Коласа «Будзе навальніца» і Купалы «Я не паэта...» і «Я не для вас...» У гэтых творах адчуваюцца грамадзянскія матывы, якія ў пэўнай ступені апраўдваюць аўтараў зборніка.

Чытача «Ста трыццаці паэтаў» усцешаць напэўна пераклады такіх вершаў М. Танка, як «На навагрудскай гары», і «Вянок». У першым з іх аўтар прысвячае свае натхнёныя радкі вялікаму польскаму паэту Адаму Міцкевічу, а ў другім апавядае аб здзеках санацыі над рабочымі-дэманстрантамі Кракава і Львова, якія ў 1936 годзе ўзняліся да абароны сваіх інтарэсаў.

Абагульняючы, трэба адзначыць, што зборнік у цэласці дае пэўнае ўяўленне аб тых творах совецкай паэзіі, якія дагэтуль былі забытымі.

Падляша

Ізноў Падляша. У вакне вагона
Мільгаюць манатонна сумныя паля,
Загоны вузкія бягуць да небасклона,
Туды, дзе сходзіцца і неба і зямля.
І межы, межы! Без канца і края,
Парэзалі яны раўнінны акеан!
Ніяк памоўкла ўсё! Бо восень наступае,
Не відна ўжо сялян і пуста дзе ні глянь.
А вось і лес — астаткі старай пушчы! —
Загарадзіў вакно зялёнаю сцяной.
Месцамі страшны ён: здаецца ў гэтай гушчы
Ніколі чалавек не стаў сваёй нагой..
Канары дрэў памалу пацямнелі,
Над лесам сонца свеціцца слабей,
Чыгунка, як-бы ўбегла да тунэлі
І так бяжыць, бяжыць ўсё глыбей, глыбей...
Лес кончыўся і вось цяпер прад намі
Раскрыўся вузкі луг з мізэрнаю травой,
Пасецца два каня з абцёртымі бакамі,
І моцна спіць пастух з вуздой пад галавой.
А час ідзе, перад вакном адкрытым
Мільгнула рэчка поўная вады,
І вёска тут саломаю пакрыта,
І хаткі малыя, як вуллі, ў два рады.
Аднак сярод тых хат царква ёсць невяліка.
І відна крыж на ёй на ўсё сяло блішчыць,
Пад вёскаю расце і вольха і асіна,
Між імі рэчка уецца і бурліць.
А там — дзяцей грамада ўздоўж дарожкі!
Спяшаць. І разайдуцца па сваім дамам.
Вяртаюцца са школы з суседняй вёскі.
(Царква ў сяле стаіць, а школы дык няма!)
Але заскрэжатала пара пад вагонам
І адсапнуў са свістам паравоз.
Вось станцыя з барака, з вузенькім перонам
Цягнік да мэты ўжо мяне давёз.
Вось у вагон праходзяць пасажыры новы,
З усіх старон нясецца хваля галасоў.
Тут гутараць усе сваёй мясцовай мовай,
Гучыць яна — сімфонія родных слоў.
Хаця і сумные тут гэтыя карціны,
І восень смутак свой сюды ўжо заліла,
Мне міла гэта ўсё, бо лепшыя хвіліны,
Ва ўсім сваім жыцці вось тут я правяла.
Куды я ні ўзгляну, куды не павярнуся,
Чаго не дакрануся і дзе я ні стаю,
Каго я не сустрэну, к каму не адазвуся,
Напамінае ўсё тут маладосць маю.
На хвойны лес узгляну, пушысты і вясёлы,
Я ўспамінаю многа радасных хвілін,
Як я сама адна хадзіла ўздоўж, наўкола,
Сярод зялёных сосен і пустых далін.
Як я сама адна там ночы сустракала
І слухала тут казак сосен і кустоў.
У залатых праменнях месяца купалась
І часта па паўночы бегала дамоў.
На гэткім лузе кветкі абрывала,
І з іх віла сабе прыгожыя вянкі.
На гэтакіх палях я з птушкамі спявала,
Не знала з імі я ні смутку ні таскі.
На вёску я ўзгляну, на хаткі ля дарогі,
На стрэхі цёмнашэры, як зямля,
Я ўспамінаю гэты родныя парогі
Дзе я радзілась і расла,
Дзе ўзрывы бомб пазнала, дым пажараў
Дзе пражыла няволю і вайну,
І калі кончылася ноч кашмараў,
Сустрэла дзень свабоды і вясну.
З усімі там людзьмі я шчыра падружыла.
І выпіла віна там не адзін каўшын,
Я песні нашы там ад сэрца палюбіла,
Там нашу мову пакахала ад душы.
І хоць далей я ідучы жыццёвай сцежкай
Няжданна ачуцілась у другім краю,
Я часта ўспамінаю з радаснай усмешкай
І мілае Падляша і маладосць маю.

НІНА ШАТЫЛОВІЧ

Там, дзе была маёмасць магнатаў Хадкевічаў

Сённяшнія землі Дзяржаўнай сельгаспадаркі ў Валілах к/Гарадка, у Беластоцкім павеце, складалі некалі частку маёмасці магнатаў Хадкевічаў (Іх уласнасцю быў таксама Гарадок, усе лясы ў аколіцы і шмат навакольных вёсак).

Пасля разбору Польшчы ўвесь маёнтак Валілы атрымаў царскі ўраднік, які займаў пасаду суддзі.

У 1914 г. у выніку вайны амаль увесь двор застаўся знішчаным, між іншым і сам палац. Маёмасць перайшла на ўласнасць вядомага беластоцкага капіталіста Газбаха, які потым перадаў усё свайму сыну Аляксандру Газбаху.

У той час маёмасць гэтая ахоплівала 100 гектараў зямлі і 800 гектараў лесу. Бадай што ў 1926 годзе з'явіўся тут былы царскі афіцэр Анатоль Губанаў, які супольна з Гасбахамі стаў раззодзіць рыбу ў у ставах. На 65 гектарах сенажаці выкапана дванаццаць ставоў, з якіх штогод лавілася 8 тон карпаў.

У часе другой сусветнай вайны ўсю маёмасць захапілі немцы. Марылі аб тым, як будуць гаспадарыць пасля вайны, аднак мары іх не здзейсніліся. Савецкая армія супольна з польскім войскам вызваліла Польшчу ад гітлераўцаў. Фарміраваўся ўрад Народнай Польшчы. Выдана дэкрэт аб рэформе сельскай гаспадаркі. Маёнтак Валілы перайшоў на ўласнасць дзяржавы. — утворана ПГР.

Паміж ставамі пабудавана некалькі гаспадарскіх будынкаў: абора, свінарнік і склад на сельскагаспадарчыя прылады.

У ПГР-ы ёсць 30 кароў. Поўдзень — даяркі Надзя Квяткоўская і Ганна Лісоўская падаіўшы кароў зліваюць малако.

«Нутрыі» ў нашым ПГР-ы в водзяцца ўжо другі год — гаворыць агароднік Эдуард Гаеўскі, якога бачым на здымку. У мінулым годзе я купіў у Беластоку ўсяго адну пару гэтых звяркоў. Зараз маем іх ужо 21. Кормяцца яны гатаванай бульбай, старым хлебам, збожжам. Яны вельмі хутка размножваюцца. Скурка адной нутрыі каштуе некалькі сот злотых.

Недалёка гаспадарскіх будынкаў стаяць новыя прыгожыя дамы, у якіх жывуць рабочыя ПГР-а.

Тэкст і фота — А. Амільяновіч

Чым найбольш незадаволены крынчане?

У Прэзідыуме ГРН у Крынках кожны дзень многа людзей — жыхары мястэчка прыходзяць з просьбай выдзеліць ім кватэру. Але жыллёвую праблему ў Крынках вырашыць вельмі цяжка. Няма новых кватэр, але і няма чаго рамантаваць.

У памяшканні Прэзідыума чуваць праклёны.

Багуміла Прончыка, Антона Навеля, Грышкевіча і іншых людзі праклінаюць за тое, што яны нібыта «прапілі» Крынкі.

У 46 і 47 гадах гэтыя людзі «трымалі» ўладу ў сваіх руках. За гэты перыяд яны нарабілі многа шкоды — дапусцілі да таго, што было разбурана шмат будынкаў, якія не былі своечасова адрамантаваны. Будынкі гэтыя, як кажуць некаторыя ў Крынках, «прасілі ратунку», але не было каму іх ратаваць. У той час разбурылі аптэку, былы банк, паяўрэйскую школу, рэстаран Хайкеля, велізарныя стадолы Вір'яна і многа іншых будынкаў, якія патрабавалі мінімальнага рамонту.

Вось таму цяпер няма чаго рамантаваць, а людзі мучацца без кватэр.

Новая грамадская рада павінна сканцэнтраваць сваю ўвагу над праблемай разгортвання вытворчасці будаўнічых матэрыялаў і новага будаўніцтва дамоў.

Будзённавец

Павел Пасынюк — жыхар вёскі Шчыты - Дзенцялова (Бельскі павет) — быў удзельнікам Кастрычніцкай рэвалюцыі 1917 года. Пасынюку, як салдату артылерыйскай дывізіі, давялося абараняць Царыцын (сёння Сталінград), Гомель, Бабруйск, а пасля біць Врангеля. Пазней П. Пасынюк быў пераведзены ў 11-ую дывізію Будзённага, дзе выконваў абавязкі казначэя спецыяльнага атрада дывізіі.

Сёння мае аб чым ўспамінаць і расказваць сваім сябрам, сынам і ўнукам. Ён з гордасцю ўспамінае гэтыя слаўныя гады рэвалюцыйнай барацьбы.

Колькі каштуе бульбакапалка

Бульбакапалка Лб—20 каштуе 2.900 зл. Купіць яе можна ў кожным ГС-е (Гмінным кааператыве). Калі хто яе не мае, ужо цяпер трэба зрабіць заказ.

Новы доктар у Орлі

У Орлю прыехаў з Любліншчыны новы доктар, які з першых дзён энергічна ўзяўся за працу. Пакуль што ён яшчэ не мае адпаведнай кватэры і жыве ў памяшканні амбулаторыі, аднак Грамадская рада падрыхтоўвае для новага доктара кватэру, тым больш, што яго сям'я пакуль што знаходзіцца па-за Орляй.

Дагэтуль у Орлі быў фельчар, які не заўсёды мог справіцца з абавязкамі, таму што не меў адпаведнай прафесіянальнай падрыхтоўкі.

Арлянцы вельмі цешацца, што будуць мець добрую доктарскую апеку. А трэба ведаць, што Орля налічвае 1.200 жыхароў і патрабуе такой апекі.

Комуністы ў падполлі

Трыццатыя гады — інтэнсіўная фашызацыя жыцця Польшчы. Побач з фашызацыяй, штораз шырэй развіваецца падпольная дзейнасць комуністычнага руху. На Беласточчыне, асабліва ў Гайнаўскім павеце, разгортваецца падпольная дзейнасць Комуністычнай партыі Заходняй Беларусі, якая зрабіла вялікі ўплыў на актывізацыю мясцовага сялянства. З кожным месяцам арганізавалася тут штораз больш падпольных ячэек КПЗБ. У 1934 г. нараджаецца ячэйка КПЗБ у вёсцы Дубіны. На чале яе становіцца Янка Юрчук.

АДОЗВЫ І ЛІСТОЎКІ

Праз два тыдні партыйная ячэйка ў Дубінах атрымала лістоўкі. Капэзэтбоўцы энергічна ўзяліся за палітычную дзейнасць. Кожнаму члену партыі была назначана мясцовасць, у якой трэба было распаўсюджваць лістоўкі, адозвы і іншую нелегальную літаратуру. Адозвы пакладалі ў найбольш рухлівых месцах, дзе найбольш праходзілі людзі.

Здараліся такія выпадкі, калі паліцыя прыязджала, зрывала расклееныя лістоўкі і адозвы, але не паспявала ад'ехаць, а ўжо ізноў платы і сцены былі абклеены. Раз'юшаная паліцыя пачала праследванні — рабіла рэвізіі, арыштоўвала, аднак ёй не ўдавалася выявіць КПЗБ-оўцаў. КПЗБ-оўцам дапамагалі беспартыйныя. Беспартыйныя сяляне з вялікай сімпатыяй адносіліся да партыйных, яны часта разважалі на многія палітычныя пытанні, аб якіх пісалася ў адозвах. Аднак сустракаліся і такія людзі, якіх трэба было асцерагацца.

Найбольш нелегальнай літаратуры распаўсюджвалася перад святам 1 Мая, гадавінай Кастрычніцкай рэвалюцыі, пасля пленумаў і з'ездаў партыі.

АЗНАЯМЛЕННЕ З ПАСТАНОВАМІ VII КОМІНТЭРНА

На сходах партыйнай ячэйкі размяркоўваліся матэрыялы і пастановы партыі. На сход для азнаямлення з пастановамі VII Комінтэрна прыбыў сакратар райкома Аляксей Трашчогка і прадстаўнік Акруговага Камітэта — жанчына. Маладая, баявая жанчына гаварыла аб дакладзе Г. Дзімітрава і пастановах Комінтэрна.

Сход працягваўся доўга. Сонца даўно пагасла, з-за хмар выплыў месяц, заліваючы залатым святлом задрамаўшую зямлю, а КПЗБ-оўцы ўсё яшчэ меркавалі, як ажыццявіць пастановы Комінтэрна ў сваёй аколіцы.

— Народны фронт — гэта правільная дарога. Да барацьбы з фашызмам трэба згуртаваць усіх малазямельных і сярэднякоў, — гаварыў Адам Галёнка.

— Я поўнасцю згодзен з гэтым, — падтрымаў яго Юрчук.

— Таварышы, кожнаму з нас трэба назначыць канкрэтную работу, — прамовіў Аляксей Трашчотка, — са свайго боку, прапаную ўсім вам запісацца ў Таварыства рабочых універсітэтаў, якое існуе ў Гайнаўцы. Трэба адтуль выцясніць правых ППС-оўцаў і яшчэ шырэй разгарнуць дзейнасць сярод беднага сялянства. Яны нам адданыя найбольш за ўсіх, яны нам найбольш дапамагаюць.

ПРАЦА З МОЛАДДЗЮ

Праца сярод моладзі была вельмі важнай для КПЗБ. Таму і партыя штораз шырэй развівала сваю прапагандова - агітацыйную дзейнасць. У Дубінах адбываліся вечары, на якіх прысутнічала шмат моладзі. На вечарах КПЗБ-оўцы гаварылі аб тым, чым з'яўляецца фашызм, як трэба змагацца, каб расправіцца з ім, гаварылі аб комуністычных партыях, аб жыцці рабочага і селяніна ў СССР і г. д. Моладзь слухала з павагай, уважна, з надзвычайным зацікаўленнем. Вечары ўрознастайнены былі танцамі, дэкламацыямі, беларускімі, польскімі і рускімі песнямі.

«Широка страна моя родная», была самай любімай песняй.

Вечары прыносілі значную карысць — былі добрай формай агітацыйнай работы.

Неўзабаве КПЗБ-оўцы здабылі сабе аўтарытэт сярод моладзі ТУР-а. На выбарчы сход, які адбываўся ў хаце Захарчука па вуліцы Фабрычнай, прыйшло каля 60 асоб. ТУР карысталася ўласнай бібліятэкай, мела ўласны аркестр, хор, драматычную секцыю. Пад шыльдай ТУР-а, у зале прыватнага кіно Курэля, арганізаваліся маладзёжныя сходы, на якіх комуністы выступалі з прамовамі.

Арганізацыя ТУР займалася збіраннем складчын на дапамогу іспанскім паўстанцам і беспрацоўным Гайнаўкі. Маладыя дзяўчаты і хлопцы здабывалі ўсё больш вопыту ў арганізаванні забастовак.

Асноўным заданнем ТУР-а была асветна - культурная дзейнасць, таму мастацкі калектыў часта наведваў навакольныя вёскі. Аднойчы «тураўскі» калектыў выступаў у Орлі. Зала была перапоўнена мясцовым насельніцтвам. Прыбылі нават самыя «высокія» асобы — пан войт і камендант паліцыі.

У праграме канцэрта былі беларускія, польскія

Артыкул дыскусійны *)

Некалькі ўваг пад развагу

Кажуць, зверху заўсёды відней чым знізу. Але, калі наш верх (маю на ўвазе Галоўнае Праўленне БГ-КТ і публіцыстаў з «Нівы») — маўчыць, тады я дазволю, знізу, сказаць некалькі слоў на тэму працы Таварыства і яе перспектыў.

У якім напрамку ішла праца Таварыства? А ішла яна, не ў крыўду кажучы, у напрамку ажыўлення мёртвага. Гэта, калі мёртвым назваць рэшткі мінулай нацыянальнай культуры, а ажыўленнем — яе падтрымліванне пры жыцці грошавымі ўколамі.

Рэзка сказана, выбачайце. Своечасова я меў шчасце гутарыць на гэтую-ж тэму з таварышам Казлом. Ён згадзіўся са мною (можа не меў часу, ці ахвоты на далейшыя спрэчкі, не ведаю), ды ўсёроўна і і палезла мне ў галаву з таго часу дурная думка: быццам усе мы беларусы прыгавораны да павольнай, нацыянальнай смерці.

Трэба сказаць, становішча не зусім вясёлае.

Не пярэчу, — трэба заняцца фальклорам нашай зямлі, трэба падтрымаць яго, бо яшчэ некалькі гадоў і ён згіне бясследна і беззваротна!

Але ці ў гэтым заключаецца ўвесь сэнс працы Таварыства?

А што будзем рабіць, калі збярэм, запішам і выдадзім наш фальклор (дапусцім што так будзе, хоць між Богам, а праўдай, мы не назбіралі яго ўжо так многа)? Калі і створым некалькі гурткоў самадзейнай творчасці?

Няўжо будзем імі хваліцца, як дзікавінкай перад прыезднымі турыстамі ці прадстаўнікамі нашай улады?

Гэта-ж будзе, калі падумаць, штосьці ў выглядзе нацыянальнага, атракцыйнага запаведніка!

А побач за гэты час у школах ці фабрыках вырастуць сотні маладых беларусаў, якіх у два разы больш будзе цікавіць сучасны, новы джаз, ніж народныя спеўкі!

Час не будзе стаяць па загаду Таварыства. Час, — гэта значыць новае і ўзрост.

Вось і таму хіба пара падумаць аб тым, каб знайсці супольную мову з гэтымі маладымі людзьмі, якія праз год-два выйдуць у свет, ці ўжо выйшлі, і якіх, як кажу, цікавіць больш усё новае, чым цесная праца Таварыства. А яны-ж наша будучыня.

І не многія з іх вернуцца да нас.

А колькі з іх забудуць пра сваю мову, будуць саромiцца яе — як гэта было і дагэтуль? І менавіта нам нельга да гэтага дапусціць.

Думка мая простая: — ужо цяпер, нам трэба гаварыць з маладымі. Ды гаварыць-жа з імі трэба мовай джаза і новай паэзіі, а ўсё-ж-такі па-нашаму, па-беларуску.

А такой мовай, вядома, нашая «Ніва» з імі не гаворыць. Па ўсім відаць — разлічана «Ніва» на старэйшага чытача.

У гэтай, (як і іншых) справе — погляд мой, спяшу заверыць, не адасобнены. Так думаюць многія малады...

І таму трэба было-б падумаць «Ніве» аб нейкім, хоць невялікім дадатку для моладзі, які з'явіўся-б спробай пяра нашай беларускай інтэлігенцыі.

Як знайсці супольную мову з маладымі, як зрабіць, каб гэта мы ім, у нашай роднай мове, маглі раскрыць вочы на новае, часам нават на моднае, бо моднае, вядома, крыху грэшнае і тым цікавае, а таму і маладым найважнейшае?

Над гэтай справай трэба было-б і падумаць, паспрачацца. Ці не магчыма, напрыклад, выдаваць хоць раз на месяц, ну на квартал, газеты з ілюстрацыямі, у выглядзе «Новай Всі»? Гэта срава грошай і вядома, цяжкая справа. Але можна-ж было-б аб'явіць і распаўсюдзіць фонд на гэтую газету?

Далей. Ці не можна было-б сарганізаваць беларускі эстрадны калектыў нпр. пры Галоўным Праўленні, дзе быў-бы і джазавы аркестр і новыя, сучасныя тэксты песняў і скэчаў?

Хіба-ж пісаць ёсць каму? А гэтакі эстрадны калектыў правёў-бы лепшую, бо наглядную, агітацыю ў самым «забітым» асяроддзі.

Гэта-ж было-б жывое, галоўнае што жывое, беларускае слова!

А ці не варта было-б падумаць аб гуртках скульптараў, маляроў, фатографаў, гуртках маладых празаікаў і паэтаў, джаз-клубах і г. д.?

Людзей не хопіць?

Хопіць, ды толькі людзям падсказаць, памагчы трэба!

Вось і мае думкі. Можна было-б гаварыць больш (вось хоць-бы аб старых анекдотах «Нівы», ад якіх хутчэй плакаць, як смяяцца хочацца), але пакуль што хопіць.

Ведаю, не кожны з імі (маімі думкамі) згодны. Ды я-ж іх паддаю пад развагу. Дзеля таго, каб людзі пачалі думаць, спрачацца, дзеля таго можна мне і дзе-ні-дзе памыліцца.

Але я-б хацеў, каб усе зразумелі, што наша справа неабыякава, што так далей нельга працаваць, што нам патрэбна свежае, жывое слова і многа, многа паветра! Каб стварыць нарэшце рэальную падставу нашага існавання. Каб апраўдаць сваё існаванне! Я звяртаюся да ўсіх каму дарагая наша справа і буду вельмі рады, калі пачую водгукі. Няхай не ва ўсім Вы са мною згодны, ды намжа трэба творчых і новых думак! Трэба-ж нам пачаць сур'ёзную і па-новаму работу!

Л. МАЙСЕЮК

*) Друкуючы матэрыял дыскусійны не значыць, што рэдакцыя згодна з аўтарам.
Гэта сама адносіцца да арт. М. Тарасевіча, які мы змясцілі ў папярэднім нумары.

Арганізуйце гурток

Моладзь вёскі Малыя Азераны, у Сакольскім павеце, вельмі прыгожа спявае. Надзя Крэйза, Глаша і Арсень Чарнецкія, зрэшты і іншыя, могуць выступаць нават соло.

Пажаданым было-б, каб гэтая моладзь сарганізавала харавы гурток і рыхтавалася да павятовага агляду беларускіх самадзейнікаў у Саколцы, які адбудзецца ў пачатку мая.

Багатая кнігарня...

...ёсць у Беластоку пры вуліцы Кілінскага № 10 Мае яна некалькі тысяч кніжак на беларускай, рускай і ўкраінскай мовах. Кніжкі можна купіць не прыязджаючы ў Беласток. Хопіць толькі выслаць ліст на адрас кнігарні з просьбай аб прысланні такой ці іншай кніжкі.
На здымку: Эдуард Каралюн, паказвае багаты аддзел беларускай літаратуры. (тэкст і фота — А. А.)

Трэба навучаць дзяцей роднай мове

У Дуброўскім павеце ёсць шмат беларускіх вёсак. Вось некаторыя: Сынкаўцы, Ячна, Вострава, Хілімоны. У школах гэтых вёсак не навучаецца дзяцей беларускай мове. А гэта вельмі дрэнна. Трэба тут, як мага хутчэй, ўвесці беларускую мову. У гэтым выпадку неабходная дапамога Павятовага Аддзела асветы.

Якое выйсце ?

У маім класе на 18 вучняў чатырох вучняў зусім пакінулі вучыцца. А агульна ў вёсцы 15 хлопчыкаў і дзяўчынак не ходзяць у школу. Блытаюцца яны вечарамі па вуліцы і толькі хуліганяць. Вясною ці летам крыху дапамагаюць сваім бацькам у палявых работах.

Размовы з бацькамі аб тым, што іх дзеці павінны вучыцца і стаць адукаванымі людзьмі, не даюць ніякіх вынікаў. Некаторыя тлумачацца, што ім няма як пасылаць сваіх дзяцей у школу, таму, што трэба, каб дапамагалі на гаспадарцы.

Я ведаю, што яны абыйшліся-б і без іхняй дапамогі. Гэтыя бацькі не разумеюць таго, што робяць сваім дзецям вялікую крыўду.

Проста не ведаю, які выхад можа быць з такога становішча?

І. Б.
настаўнік
Сакольскі павет

АД РЭДАКЦЫІ: — Міністэрства асветы паведамляе, што існуючыя законы аб абавязку ўсеагульнага пачатковага навучання поўнасцю дазваляюць школам і мясцовым уладам экзекваваць выкананне гэтага абавязку.

Прытым звяртае ўвагу на абавязваючу ў гэтым выпадку пастанову Міністэрства асветы ад 24.X.1956 г. адносна выканання некаторых пастаноў Дэкрэта аб абавязку ўсеагульнага пачатковага навучання. «Дзеннік Ужэндовы» Міністэрства асветы №13 ад 1956 г.).

і рускія песні, танцы і дэкламацыі. Публічнасць з задавальненнем успрымала кожны нумар праграмы. Гледачамі авалодаў прыўзняты настрой. І вось выступае адзін з удзельнікаў калектыву, беспартыйны Георгі, ён чытае верш пад загалоўкам «Як папаўся ў комуністы».

Апошнія радкі верша гучэлі:

«Гэта братцы не абман,
З праўды факт е чысты,
Калі я праз паліцмана
Папаў у комуністы».

Верш гэты быў складзены самай моладдзю, сёння нажаль ніхто яго не памятае.

Публічнасць адказала Георгію бурнымі, доўгімі апладысментамі. Камендантам і войтам авалодала хваля гневу, яны сарваліся, быццам злое іх выштурхнула з крэслаў і выйшлі з залы. Праз момант прыбег пастарунак, — паліцыя спыніла канцэрт і разагнала публічнасць.

Аднак такія «сенсацыйныя» здарэнні зусім не спынялі думак і працы моладзі. ТУР у далейшым арганізавала лекцыі і дыскусіі на грамадска - палітычныя і грамадска - культурныя тэмы. Член КПЗБ з Гайнаўкі таварыш Кантышаў чытаў лекцыі аб гісторыі рэвалюцыйнага руху, аб Совецкім Саюзе, аб барацьбе з фашызмам і г. д. Самымі актыўнымі дзеячамі ТУР-а былі: Сцяпан Мартысевіч, Сцяпан Койла, член КПЗБ — Лявон Лянчук, Юрскі. Зрэшты ўсе хлопцы і дзяўчаты праяўлялі многа творчых сіл і энергіі ў працы.

Працай арганізацыі кіравалі КПЗБ-оўцы з Гайнаўкі, Дубін і Новасадаў.

САЮЗ МАЛАЗЯМЕЛЬНЫХ СЯЛЯН.

Комуністы звярталі вялікую ўвагу на масава-палітычную дзейнасць сярод малазямельнага сялянства, якое найбольш адчула фашызацыю краіны. Дыскрымінацыя, абмежаванне правоў, празмерныя падаткі — усё гэта прышлося пацярпець сялянству.

Селянін - беларус, які не валодаў польскай мовай, лічыўся непісьменным, калі нават і вельмі добра пісаў па-беларуску. Апрача таго, ён быў пазбаўлены выбарчых правоў. Натхнёнае хваляй гневу і пратэсту супроць фашызацыйнай палітыкі польскай буржуазіі і абшарніцтва сялянства гуртавалася ў рады Саюза малазямельных сялян, які быў арганізаваны КПЗБ-оўцамі для абароны сялянскіх інтарэсаў.

У вёсках Дубіны, Койлы, Новасады, Катоўка і інш. арганізацыі СМС налічвалі па некалькі дзесяткаў членаў.

У 1936 г. у вёсцы Койлы адбыўся з'езд дэлегатаў СМС. З'езд адбыўся на прыватнай кватэры. Сабралося каля 70 чалавек.

Дэлегаты на з'ездзе жыва гаварылі аб тым, што сялянства церпіць здзекі, голад.

З'езд працягнуўся аж да вечара. На заканчэнне паклікана праўленне СМС, у склад якога былі выбраны між іншым, КПЗБ-оўцы Янка Верамюк і Янка Юрчук. Старшынёю праўлення быў выбраны Аляксандр Грыгарук.

ЧЫРВОНЫ СЦЯГ У КРЫНАЧЦЫ

Было лета 1936 года — набліжалася Сёмуха — вялікі фэст у Крыначцы.

Вялікая паляна ў Пушчы, сярод якой, між магутных дубоў, яшчэ да сёння стаіць невялічкая драўляная царкоўка з калодзежам, — заўсёды запаўнялася шматлікім натоўпам народу. Тры дні адбывалася тут царкоўная служба. І вось партыйныя ячэйкі з Дубін і Новасадаў арганізавалі масавае распаўсюджванне лістовак і адозваў у Крыначцы. Ноччу, перад самым фэстам, КПЗБ-оўцы раскінулі вакол царквы і на паляне масу лістовак і адозваў, зрабілі чырвоны транспарант з лозунгам «Далоў фашызм, няхай жыве Комуністычная Партыя і чырвоны сцяг». Працай гэтай кіравалі Трашчотка, Верамюк і Юрчук. Маланкай разышлася вестка аб тым, што адбылося ў Крыначцы. Пасля доўга ўспаміналі людзі аб гэтым выступленні. Многія ўпершыню пераканаліся, што нягледзячы на зверскі, фашысцкі тэрор, падполле дзейнічае.

Перад святам Кастрычніцкай рэвалюцыі Юрчук і Галёнка развесілі вялікі транспарант на жалезным мосце, пад якім праходзіла шасейная дарога Бельск- Гайнаўка. На транспаранце было напісана: «Няхай жыве Вялікая Соцыялістычная Кастрычніцкая рэвалюцыя!» Буржуазія і паліцыя не зналі спакою.

ДОПЫТ У «ДЭФЕ»

Красавіцкі дождж ліў дзень і ноч, вуліца патанула ў балоце. Гэтай балоцістай вуліцай ішоў Юрчук. Ён спяшаўся ў Бельск, адкуль паклікала яго паліцыя.

Перш чым вырашыў пайсці, Юрчук паразмаўляў з сябрамі, — параілі ставіцца, паліцыя нічога канкрэтнага аб ячэйцы не ведае, хіба што правал.

Юрчука ўвялі ў невялічкі пакоік, дзе за служ-

(Працяг на стар. 6)

Дрэвы—гіганты

Рост самага высокага чалавека ў свеце не дасягае нават 3-х метраў. Вышыня самага вялікага слана — каля 5-ці метраў.

Ці цікавіўся хто, якой вышыні дасягаюць дрэвы?

Найбольш высокімі з'яўляюцца дрэвы пад назвай аўстралійскія эўкаліпты. Іх вышыня часам перавышае 150 м. Адзін дакладна змераны эўкаліпт меў у вышыню нават 155 метраў.

І хто-б гэта толькі падумаў, што гэтыя дрэвы - гіганты вырастаюць з усім невялікіх зярняткаў, якія маюць вуглаватую форму, а адлегласць паміж найбольш аддаленымі кончыкамі не перавышае 1—2 міліметраў!

Другое месца займаюць каліфарнійскія мамантавыя дрэвы (секвойі). Іх вышыня толькі 12—15 метраў уступае вышыні найбольшых эўкаліптаў. Але насенне мамантавага дрэва значна большае ад зярняткаў эўкаліпта.

Эўкаліпты добра растуць не толькі ў Аўстраліі, але і на Каўказскім узбярэжжы Чорнага мора.

Эўкаліпты — гэта вельмі каштоўныя дрэвы. Цяжкая, моцная драўніна эўкаліптаў адзначаецца незвычайнай трываласцю. Яна з'яўляецца самым каштоўным матэрыялам у караблебудаванні. Пры паліроўцы розныя гатункі эўкаліптаў даюць вельмі прыгожы матэрыял, то шэрых, то карычневых, то чырвоных адценняў. Але сталяры не вельмі любяць эўкаліпт за яго «жалезную» цвёрдасць. У Еўропе вельмі ў ходу прыгожыя эўкаліптавыя фанеры, якімі час з абклейваюць мэблю. Эўкаліпты даюць лячэбны эўкаліптавы алей, а некаторыя гатункі эўкаліптаў даюць нават каўчук. А гэта-ж яшчэ далёка не ўсе заслугі эўкаліптаў.

Цікава тое, што эўкаліпты растуць надзвычай хутка. У адным з садоў Італіі было пасаджана зярнятка эўкаліпта, і ўжо праз 7 год вырасла дрэва ў 19 метраў вышыні і ў 1,5 метраў у абхваце.

Радзімай секвойі з'яўляюцца Каліфарнійскія горы. Адкрыты секвойі былі менш, чым 100 год таму назад. Спачатку гэтыя грамадныя дрэвы называліся «каліфарнійскімі соснамі», ці «мамантавымі дрэвамі» (голыя крывыя сукі старых дрэў былі падобныя да іклаў мамантаў). Першы батанік, які вывучаў гэтыя дрэвы, — англічанін Ліндлей — з мэтай увекавечніць імя англійскага палкоўніка Велінгтона, які перамог Напалеона пад Ватэрлоо, у 1859 годзе назваў гэтыя дрэвы «велінгтоні-гігантэа».

Тады бурна запратэставалі амерыканцы: як гэта, наша, амерыканскае дрэва будзе названа імем англічаніна? І яны перахрысцілі гэтае дрэва на імя свайго нацыянальнага героя — «вашынгтонія гігантэа».

Аднак дрэва ўзяло сваё, і ў сучасным навуковым паспарце яго азначана: «секвойя гігантэа». Слова «секвойя» — гэта названне гэтага дрэва на мове карэнных жыхароў Амерыкі — індзейцаў. Такое імя насіў адзін з індзейскіх правадыроў, вынаходца індзейскай пісьменнасці і змагар супроць утаржэння ў Амерыку еўрапейцаў.

Вышыня секвойі дасягае 142 метраў у вышыню і 46 метраў у абхваце.

Амерыканцы, аматары ўсяго эфектнага, не адзін раз прывозілі на выстаўкі ў Еўропу зрэзы з секвойі.

Аднойчы на адным такім зрэзе стаяла піяніна, сядзела чацвёра музыкантаў, і яшчэ хапала месца для шаснаццаці танцуючых пар.

Драўніна секвойі лёгкая, не вельмі цвёрдая, але трывалая, яна не загніваецца. Яна вельмі цэніцца ў якасці матэрыялу для абшыўкі суднаў.

Жыве секвойя прыблізна 4—5 тысяч год. Доўгае жыццё!

Б. ЧЭЧУГА

Бамбуковыя зараслі ў батанічным садзе ў горадзе Багора, на востраве Ява. Кожная такая «саломінка» расце на некалькі дзесяткаў метраў угору і мае 20—30 см тоўшчыні.

Атамны гадзіннік

Швейцарскія гадзіннікавыя майстры ў Ноенбургу зрабілі канструкцыю першага ў свеце гадзінніка з атамнай устаноўкай.

Гадзіннік гэты будзе паказаны ў якасці экспаната, на міжнароднай выстаўцы ў Боселі. Атамны гадзіннік падае час з дакладнасцю да 1/100.000 сек. Так сказаць «сэрцам» гадзінніка з'яўляецца малекулярны асцылятар, які выпрацоўвае хвалі аб частаце 24 мільярдаў хістанняў на секунду.

Нажаль гадзінніка гэтага нельга насіць на руцэ, ані павесіць на сцяне, таму што ён разам з усімі складанымі кантрольнымі механізмамі займае толькі месца, што вялікая мэблявая шафа ў пакоі.

Сельскагаспадарчыя парады

Валаванне азіміны

На пяшчанай глебе, якая хутка абсыхае, не ўтвараецца скарлупіна пасля зімы, аднак часта вецер або вада абмываюць карэнне збожжа з зямлі.

Такія азіміны трэба моцна, гладкім валам, прыгнесці да зямлі, каб карэнні не звялі і не пасохлі.

Валаваць трэба таксама і тыя палеткі, дзе была пасеяна канюшына, а дзе мышы моцна парылі зямлю.

Тарфяністыя глебы і глебы перагнойныя, — досыць вільготныя, у выніку замярзання і адмярзання яны надзьмуваюцца, а і пад надзьмутымі пласцінамі ўтвараюцца пусціліны, у якіх карэнне можа пагінуць. Бывае, што ў выніку надзьмування і прыпадання верхняга пласта зямлі, карэнні застаюцца выцягнутымі на паверхню зямлі.

Дзеля таго, як азіміны, так і канюшыны, насеяныя на такой глебе трэба звалаваць гладкім, або кольцападобным валам. Такім чынам глеба сціскаецца і робіцца больш шчыльнай.

УГНОЙВАННЕ

Часта, асабліва на глебах худых, азіміна вельмі слабая, рэдкая і канюшына таксама дрэнна разрастаецца.

Калі будзе даждлівае надвор'е — тады пасля «валавання», як збожжа, так і канюшына падрасце. Але можа папасці сухое надвор'е, дзеля таго найлепш даць угнаенні. Не разлічваючы на вясновыя цёплыя дажджы глебу для канюшыны найлепш угнойваць суперфасфатам, або супертомасынай у колькасці 2 да 3 цэнтнераў на гектар.

Угнаенні трэба рассейваць як найраней: зараз з надыходам вясны, або ў канцы зімы, і пасля таго добра забаранаваць. Вельмі добра апырсківаць палеткі гнаявой жыжкай, разведзенай вадою. Расліны тады хутка растуць, робяцца буйнымі.

Жыжка мусіць быць (абавязкова) разведзена на вадою: 3—4 часткі вады на адну частку жыжкі. Раствор найлепш вывозіць на поле бочкай і пры дапамозе апырсквача распырскаць па полі.

Гнойную жыжку можна даць нават у тым выпадку, калі азіміны слаба вышлі з-пад снегу, добра апырскаць ёю і сенажаці.

У каго палеткі вузкія, што не выгодна распырскваць — той павінен не пашкадаваць працы, а ўзяць ды ведрамі разнесці гнойную жыжку па полі. Вельмі ўжо карысна, калі жыжку перамяшаць з суперфасфатам: 5 кілограмаў суперфасфату на бочку. 1 разам размяшаць і так разліваць.

Дасканалым сродкам для ўгнаення збожжавых палеткаў на вясну, з'яўляецца салетра, якую можна застасаваць як на пяшчаных, так і на гліністых глебах. Салетру рассяваецца ў колькасці: ад 50 да 100 кілограмаў на гектар. Сеяць яе трэба ў пагодны дзень, калі абсохне раса, каб не прыпадала да лісткой, таму што яна можа спаліць іх.

інж. Л. ВАЙТОВІЧ

Куток гаспадыні

СМАЧНАЯ СТРАВА

500 грамаў мяса добра гамыць, заліць вадой і варыць на працягу двух гадзін. За гадзіну да гатоўнасці мяса ў бульён пакласці цыбуліну і пятрушку. Мяса аддзяліць ад касцей, парэзаць на кавалкі і прапусціць праз мясарубку. Потым абсмажыць на масле разам з дробна парэзанай цыбуляй, пакласці туды па густу соль, перац і для сакавітасці дадаць 3—4 лыжкі бульёну. У фарш можна пакласці крута зваранае і дробна парэзанае яйка.

Асобна прыгатаваць цеста. Для гэтага ў цёплай вадзе або малацэ развесці дрожджы, усыпаць шклянку мукі, размяшаць і паставіць у цёплае месца на дзве гадзіны, каб яно падышло. Затым цеста раздзяліць на кавалкі, раскатаць кружочкамі і пакласці на сярэдзіну мясны фарш, завярнуць і зашчыпаць краі цеста. Падсмажыць на патэльні і падаць да бульёну.

Карысна ведаць

Перад тым, як паставіць каструлю або чайнік на агонь, трэба прамазаць дно знадворнага боку мылам або сумессю крэйды з вадой. Гэта садзейнічае лепшай ачыстцы пасуды пасля яе ўжывання.

Для захавання вітамінаў ежу пры гатаванні трэба мяшаць толькі драўлянай лыжкай.

Мясарубку лепш змазваць гліцарынай, бо яна не пакідае пабочнага паху і прысмаку. Пасля мыцця мясарубка добра ачышчаецца, калі прапускаць праз яе белую паперу.

Хуткае размешванне кашы затрымлівае варку. Таму кашу пры варцы трэба размешваць павольна.

Для таго, каб у муцэ і рысе не заводзіліся чэрві і доўганосікі, у Поўднёвым Кітаі ўжываецца вельмі просты сродак. У мех мукі або рысу кладуць 2—3 галоўкі ачышчанага і падзеленага на долькі часнаку, сочачы за тым, каб верхняя абалонка долек пры ачыстцы не была пашкоджана.

Комуністы ў падполлі

(Працяг са стар. 5)

бовым сталом сядзеў «егамосць» у цывільным адзенні.

— А ну бліжэй, бліжэй, галубчык, дай прыглядзецца да цябе — іранізаваў той на прывітанне. Прозвішча?

— Янка Юрчук, з Дубін.

— Ага, дык гэта ты Юрчук. Ну што-ж, добра, паразмаўляем крыху.

А гэта хто раскідае? — падсунуў плік пакумячаных адозваў.

— Не ведаю, адказаў Юрчук.

— Не ведаеш, хамская морда, я табе пакажу, нябось, скажаш, — крыкнуў паліцыянт.

— Хто правадыр ячэйкі? — працягваў усё больш лагодным голасам.

— Аб ніякай ячэйцы я нічога не ведаю.

— А ты сам, не з'яўляешся яе членам, мо' скажаш не комуніст, га?

Дрань праклятая, хоча мяне напалохаць, пастой не дамся я табе, — мільганула ў думцы Юрчука.

— Дайце канкрэтныя доказы — настойліва запатрабаваў ён. А зрэшты прашу не ўгаворваць мне тое, чаго не раблю.

— Чакай, сукін сын, дам табе доказы, папомніш ты іх праз усё жыццё. Вывесці, — крыкнуў.

Адчыніліся дзверы. Пяцёра плячыстых мужчын схапілі Юрчука за рукі, за ногі і пацягнулі ў падвал. Там яго білі жалезнымі прутамі, нагамі, а калі абамлеў — адлілі вадою ды ізноў катавалі.

Цэлую гадзіну мучылі Юрчука, намагаючыся даведацца што-небудзь пра партыйную ячэйку КПЗБ, аднак нічога не даведаліся — Юрчук не здрадзіў партыі.

Не маючы доказаў, паліцыя вымушана была адпусціць Юрчука і многіх іншых яго партыйных сяброў, якія былі затрыманы. Усе разам нанятай фурманкай вярталіся дамоў. Галодныя, слабыя ад катаванняў, яны ізноў адчулі радасць, хараство жыцця і свабоду. Здзекі паліцыі яшчэ больш іх загартавалі. Яны вярталіся з песняй на вуснах. Словы і мелодыя рэвалюцыйнай песні ўзляталі ў паветра і разносіліся па ўсёй аколіцы. Яшчэ не раз прыходзілася пабыць ім у «дэфе» — пацярпець мукі, але комуністы былі цвёрдымі, яны любілі партыю і верылі ў яе перамогу над лютым фашызмам.

ПРАЛОГ

Янка Юрчук сёння разам з жонкай і дзяцьмі жыве ў Дубінах, з'яўляецца старшынёй сельскагаспадарчага кааператыва і членам ВК ПАРП.

Янка Верамюк у часе акупацыі быў злоўлены гітлераўцамі. Ён загінуў на шыбеніцы ў Белавежы. Аляксей Трашчотка загінуў таксама. Адам і Уладыслаў Галёнкі жывуць у Гайнаўцы.

Сёння партыйная арганізацыя ў Дубінах налічвае 15 асоб і з'яўляецца адной з актыўнейшых арганізацый Гайнаўскага павета.

Б. НІКІЦЮК

Заклік Аддзела гісторыі партыі ПАРП у Беластоку

Падрыхтоўваюцца да друку «Матэрыялы і дакументы», апрацоўваецца гісторыя Камуністычнай партыі Польшчы, Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі і Саюза камуністычнай моладзі, якія ў гадах 1918—1938 дзейнічалі на Беласточчыне.

У сувязі з гэтым Аддзел гісторыі партыі звяртаецца з заклікам да ўсіх былых членаў КПП, КПЗБ і КЗМ, а таксама да ўсёй грамадскасці наладзіць асабістую сувязь, або прысылаць (па адрасу: Ваяводскі Камітэт ПАРП у Беластоку, Аддзел гісторыі партыі), свае ўспаміны і іншыя матэрыялы, як: дакументы, брашуры, часопісы, плакаты, адозвы, лістоўкі, фатаграфіі дзеячоў, мясцовасцей, дзе адбываліся гістарычныя падзеі, прадметы, якія сведчаць аб прабыванні ў турме, карэспандэнцыі і г. д. Усе гэтыя весткі і дакументы складаюць вельмі каштоўны матэрыял, які дае магчымасць нам больш дакладна пазнаць і паказаць дзейнасць гэтых партый.

Майстры ткацтва

Жанчыны на вёсцы ткуць вельмі прыгожыя дываны, абрусы, палавікі. У Поўднёвым Воостраве (Сакольскі павет) у многіх хатах стаяць кросны і пераважна дзяўчаты ткуць прыгожыя рэчы. Вось, напрыклад, Люта Хмялеўская і Таіса Кішыцкая (яна з Бабікаў), ткуць вельмі прыгожыя палавікі.

Вялікім майстрам ткацкіх спраў у вёсцы з'яўляецца Яня Путка. Дываны, абрусы, палавікі яе выканання славяцца на ўсю аколіцу.

****

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Organ Białoruskiego Tow Społ-Kult

Adres redakcji Białystok ul. Wesołowskiego nr 1. tel 25-89

Przedstawiciel redakcji w Warszawie. ul. Senatorska 8. Wiktor Szwed

Wydawca RSW „Prasa“ Redaguje Kolegium.

Warunki prenumeraty:
Miesiecznie — 2.40 zł
Kwartalnie — 7.20 zł
Półrocznie — 14.40 zł
Rocznie — 28.80 zł

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch“

Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma

Prenumerate na „Niwe“ przyjmuja również wszystkie urzedy pocztowe i listonosze w całym kraju

Należność na prenumerate za granica wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch“ Warszawa

BZG. Nakł 5 400 E-1

Грошы, якія павінна выкарыстаць БГ-КТ

Усім вядома, што БГ-КТ разгортвае культурна - асветную працу сярод беларускага насельніцтва. Вядома таксама і тое, што ў сваёй дзейнасці яно напатыкае, між іншым, фінансавыя цяжкасці. І гэтыя фінансавыя цяжкасці ў значнай ступені ўстрымліваюць культурна - асветную работу. Ужо так ёсць на свеце, што ўсякая грамадска-культурная дзейнасць прыносіць усялякія выдаткі.

Ёсць у нашай дзяржава такія ўстановы, а імі з'яўляюцца ГС-ы, якія маюць правы адпускаць грашовыя сродкі на грамадска - культурную дзейнасць. Штогод, ГС-ы 22 прац. чыстага даходу (а гэта сотні тысяч зл), маюць права раздзяліць так, як пастановіць агульны сход членаў Гміннага кааператыва. Цэлыя 22 прац. чыстага даходу могуць быць раздзелены паміж членаў ГС-у, можа таксама сход поўнасцю прызначыць іх на грамадска - культурныя справы.

Паводле ўказанняў ЦРС, ГС-ы могуць гэтыя грошы выкарыстоўваць на асветныя курсы, на патрэбныя лекцыі і даклады, на развіццё клубаў, хат-чытальняў, бібліятэк, харавых і інструментальных калектываў, на пашырэнне друку сярод насельніцтва і г. д. На жаль на гэтыя культурныя справы ГС-ы грошай пераважна не выкарыстоўваюць. Гэтыя грошы разыходзяцца часта на зусім іншыя выдаткі, якія не маюць нічога супольнага з грамадска - культурнымі справамі. І вось таму трэба, каб ГС-ы гэтыя 22 прац. даходу, або хоць частку гэтай сумы прызналі на грамадска - культурную дзейнасць, і каб гэтыя сумы, у тых паветах, дзе жыве шмат беларусаў выкарыстоўвала БГ-КТ.

Такім шляхам БГ-КТ павялічыла-б магчымасці развіцця грамадска - культурнай дзейнасці.

Неабходным з'яўляецца, каб паветсыя аддзелы БГ-КТ і актыў БГ-КТ ужо цяпер звярнуліся да агульных сходаў, членаў гмінных кааператываў з просьбай і прапановай, каб гэты 22 прац. чыстага даходу (або частку гэтай сумы) прызначыць на грамадска-культурныя справы і каб гэтыя грошы пераказаць БГ-КТ.

Усе члены гмінных кааператываў павінны аднесціся да патрэб БГ-КТ з сапраўдным, поўным разуменнем. Ужо зараз трэба звярнуцца да ГС-аў з гэтай справай, бо ўжо пачаўся падзел чыстага даходу.

М. Х.

Прыкладны пісьманосец Мішка Пракапчук

Другая палавіна сакавіка выдалася вельмі снежная. Снегу так многа, што ў некаторых аколіцах не так проста дайсці з вёскі да вёскі. У аколіцы Гуранскай пошты (Сакольскі павет) першы след ад вёскі да вёскі робіць пісьманосец Мішка Пракапчук, які ў велізарнай торбе носіць людзям газеты і лісты. Ён абслугоўвае 9 вёсак. Траса яго «паходаў» ахоплівае больш 20 км.

Дзякуючы яму, сяляне рэгулярна атрымоўваюць прэсу і лісты.

М. Х.

Стары помнік

У Шчытах (Бельскі павет) ёсць невялічкая царква, пабудаваная яшчэ ў 1785 годзе. Доўгі час яна знаходзілася ва ўладанні уніятаў. Яшчэ нават да сённяшняга дня ля царквы стаіць вельмі старая скульптура Іоана Хрысціцеля. Помнік мае вялікую мастацкую каштоўнасць і нашы гісторыкі павінны зацікавіцца ім. У светапа гэтай царквы ёсць нават маленькія металічныя абразы з датай — 1687 год. (мх)

Сельскагаспадарчы банк будзе прадаваць зямлю сялянам

У бліжэйшы перыяд, калі толькі Міністэрства сельскай гаспадаркі ўсталіць цану на зямлю з дзяржаўнага фонда (Паньствовы Фундуш Земі), Сельскагаспадарчы банк прыступіць да продажу гэтай зямлі сялянам. Бліжэйшыя інфармацыі адносна пакупкі гэтай зямлі, а таксама спіскі зямель, якія падлягаюць продажу, будуць паданы да ведама сялян Грамадскімі радамі.

Прадугледжваецца, што ў краіне будзе прадана каля поўмільёна гектараў гэтай зямлі.

Ужо прымаюцца запісы

Як паведамляе нас дырэктар Сельскагаспадарчага карэспандэнцыйнага тэхнікума ў Беластоку, ужо прымаюць запісы ў першы клас гэтай школы. Вучоба ў тэхнікуме прадаўжаецца 5 год. Пасля заканчэння выпускнікі атрымоўваюць атэстат сталасці і правы сельскагаспадарчага тэхніка.

Пасля заканчэння тэхнікума можна таксама паступіць у вышэйшую сельскагаспадарчую навучальную ўстанову і атрымаць дыплом інжынера.

У першы клас тэхнікума прымаюцца кандыдаты, якія закончылі 7 класаў пачатковай школы.

Заявы накіроўваць па адрасу:
Białystok, ul. Antoniuk Fabryczny Nr 1 — Rolnicze Technikum Korespondencyjne.

Цэны

на рынку ў Беластоку
на дзень 24.III.58 г.

жыта 100 кг	260—270 зл.
пшаніца 100 кг	380—390 зл.
авёс 100 кг	270—280 зл.
ячмень 100 кг	330—340 зл.
бульба 100 кг	105—115 зл.
сена 100 кг	100—110 зл.
саланіна 1 кг	—27 зл.
цыбуля 1 кг	14—16 зл.
масла 1 кг	48—49 зл.
смятана 1 літр	16—17 зл.
яйка пара	3,20—3.40 зл.
курыца	40—45 зл.

Бясплатны пункт юрыдычных парад

адкрыты ў рэдакцыі „Ніва“ кожны чацвер ад 11-12 гадзін.

Чаму Міхалюк хавае «Ніву»

Жыхары Міхалова нараканоць, што ў кіёску «Руху», прадаўцом якога з'яўляецца Яўгень Міхалюк, амаль заўсёды нельга купіць «Ніву». Калі толькі Міхалюк атрымае экземпляры «Нівы», — кажуць яны, — то так іх захавае пад стосам іншых газет, што калі хто захоча купіць свой часопіс, дык сам прадаўшчык не можа яго знайсці ў кіёску.

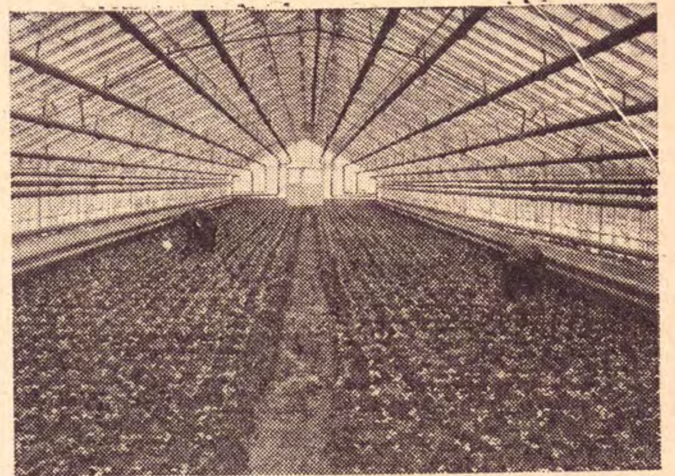

У ПГР Авінская каля Познаня утворана адзін з большых у краіне, гароднінны камбінат. Камбінат добра абсталяваны: тут ёсць навейшы катлаван, высокія шклярні, паверхня якіх складае 1 гектар, 2.000 інспектавых вокнаў і 15 гектараў поля.

Гэты вялікі гароднінны камбінат у бліжэйшую будучыню забяспечыць Познаньскае ваяводства ў гародніныя навінкі.

Трэба, каб і ў нас таксама быў такі камбінат.

ЦАФ — фото — Кандрацкі.

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

Дарагое Сэрцайка, ужо 6 гадоў мінула, з таго часу, як я выйшла замуж. Маю трое дзяцей. Муж працуе на лесапільні. Пачаткова жыццё ладзілася даволі добра, але гады два таму назад падалося сапраўднае пекла. Муж стаў піць гарэлку, спорыць са мной. Бывала чапляецца немаведама чаго і за што. Цяпер амаль усе запрацаваныя грошы прапівае. Голад і холад, проста сказаць, пераношу з дзяцьмі ў хаце.

Я простая, вясковая жанчына, але не хачу насіць сінякоў ад гэтага п'янюгі, а што асноўнае, не магу глядзець на пабітых, запалоханых сваіх дзяцей, якія амаль што ніводнай ночы спакойна не праспалі.

Што рабіць, далей так жыць не магу.

ЗІНА А.
Бельскі павет

НАШ АДКАЗ: Дарагая Зіна, якое тваё жыццё — гэта нам зразумела.

Што зрабіць, каб змянілася Тваё жыццё?

Нягледзячы на пагрозкі мужа, злажыць заяву ў міліцыю аб яго паводзінах, аб яго адносінах да Цябе і да дзяцей.

Ёсць у гэтак званая супроцьалкагольная пастанова, у якой між іншым сказана... «Хто ў выглядзе нецьврозым, фізічна, або маральна здзекаецца над членамі свзёй сям'і ці асобай, залежнай ад сябе — той надводзіцца пад кару турэмнага зняволення да 5-ці год...»,

Ці варта разводзіцца? На гэта, пакуль што, яшчэ цяжка адразу адказаць. Калі пацерпіць кару, а вярнуўшыся із ноў пачне таксама піць і біць Цябе з дзяцьмі, — тады зразумела, мучыцца далей няма што, але цяпер не спяшай з разводам. Мабыць якраз пасля муж зменіць свой характар і адносіны.

СЭРЦАЙКА

Юрыдычныя парады

ГРАМАДЗЯНІНУ КМ З ПАВ. САКОЛЬСКАГА

Звольненымі ад зямельнага падатку могуць быць тыя гаспадары, якія маюць 9 і болей дзяцей ва ўзросце 14 год (калі дзеці вучацца, — дык да 24 год). Апрача таго ў надзвычайных выпадках, як стыхійныя знішчэнні, доўгацягная хвароба, няшчасны выпадак, Прэзідыум ПРН можа абніжыць падатак, а нават зусім зняць.

Іншыя выпадкі звальнення ад падатку не прадбачаны.

Закон прадбачыць прызнанне ільгот у розных размерах для членаў сям'і, якая вядзе гаспадарку ваеннаслужачага і асобам, якім прыслугоўваюць пенсіі для ахвяр ворагаў дэмакратычнага ладу Польшчы.

Прэзідыумы ПРН могуць прызнаваць ільготы ў падатках гаспадарам слаба загаспадараваным на аснове сцвярджэння апініі бюджэтна - фінансавай Камісіі ГРН.

Ільготы ў падатку, калі адсутнічаюць у сям'і працаздольныя члены — не прадбачаны, калі гаспадарка не пападае пад адну з вышэй пералічаных катэгорый.

Рэдакцыйная пошта

ЯЗЭП ХАДАКОЎСКІ — ВАРШАВА. — Ваш твор «Мядзведзь і справы», атрымалі. Ён нам спадабаўся. Неўзабаве змесцім у «Ніве». Чакаем на Вашыя новыя творы.

Усякая ўсячына

Увескрэсла

Гэта было ў Гамбургу. 17-гадовая дзяўчына Інгрыда вышла ў студзені, гэтага года, з дому і не вярнулася. Пошукі паліцыі не далі выніку. Пасля двух тыдняў знойдзена непадалёк у возеры знявечаныя астаткі дзяўчыны. Бацькі лічылі, што гэта астаткі іх прапаўшай дачкі. Астаткі былі спалены ў крэматорыі і пахаваны.

Пасля двух тыдняў матка дзяўчыны адчыніўшы дзверы нос у нос сустрэлася з «нябошчыцай». Матку непрытомную са страху адвязлі ў бальніцу.

Аказалася, што Інгрыда ўцякла ад бацькоў у пенсыянат і толькі цяпер паліцыя адшукаўшы яе ўгаварыла вярнуцца дамоў, не папярэдзіўшы аб гэтым бацькоў.

Падвойны сюрпрыз

Якраз на Куццю ў сям'і аднаго рабочага тубыльца ў Сінгапуры нарадзіліся «чварачкі». Праз некалькі дзён радасць шчаслівага бацькі зацямніла нейкая папера прысланая з пошты. Што значыла гэтая на англійскай мове напісаная папера ён не ведаў. Ведаў толькі, што папера ад англійскіх уладаў, а ад гэтых уладаў нічога добрага нельга спадзявацца.

І чаго яны да мяне прычапіліся — засмуціўся тубылец — падаткі заплаціў, караны не быў, дык чаго ім ад мяне трэба?

— Хіба ў войска хочуць паклікаць — дадумаўся ён і пайшоў да вайсковых уладаў.

Калі вайсковыя ўлады растлумачылі яму, што ў войска яго не патрабуюць, тады ён усцешыўся —хіба не менш чым з нараджэння «чварачкаў».

Папера аказалася павіншаваннем англійскай каралевы з выпадку нараджэння «чварачкаў».

Бусел з пратэзай

Працаўнікі Немвіцкай станцыі ахову птушак дарабілі пратэзу буслу, які страціў кавалак нагі. Бусел прызвычаіўся і дасканала ходзіць на пратэзе, без перашкоды лётае.

Вырваў зуб

Жадаючы абыйсціся без дэнтыста, чыгуначнік з Канады прыдумаў памагчы сабе самому. Ён прывязаў сабе шнурочак за хворы зуб і прычапіў другі канец шнурка да апошняга вагона цягніка. Цягнік рушыў і ў выніку таго чыгуначнік... зламаў праву руку і выбіў тры здаровыя зубы.

Але хворы зуб усё-ж-такі вырваў.

Лунатыкі

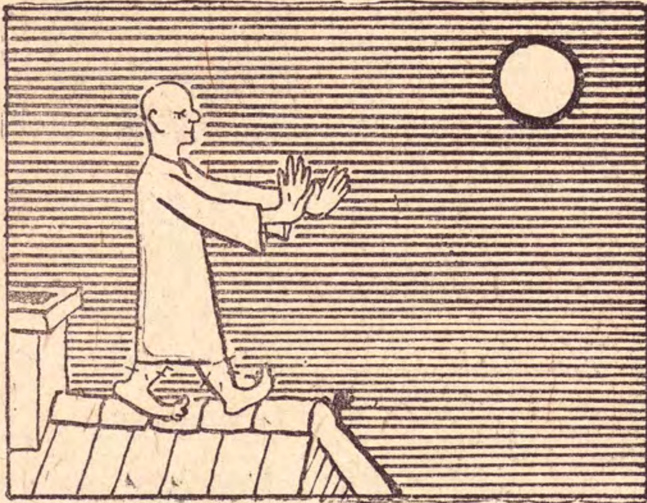

ЗВЫЧАЙНЫ

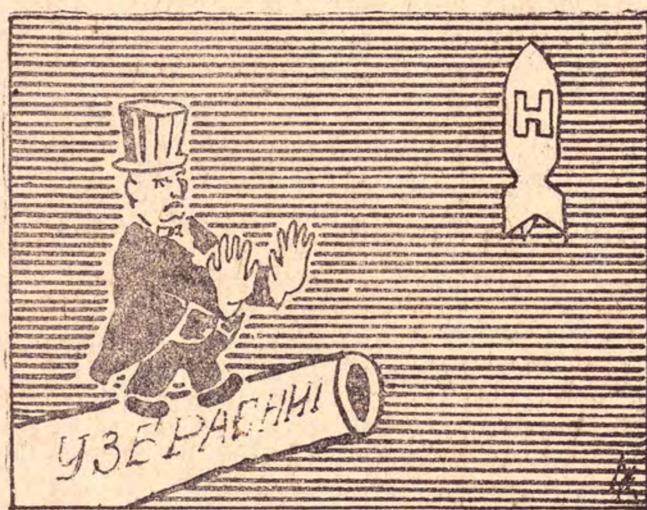

...АТАМНЫ

Рэклама

Рэклама — рычаг гандлю, вядома, яна развівае гандаль... Зразумела, калі ёсць што і каму рэкламаваць. Інакш, замест рэкламы лухта атрымаецца.

Мабыць-жа чытачы бачылі ў газетах малюнак таўстуна, які трымае сіфон у руках з надпісам «Пійце сельтэрскую ваду ў сіфонах», і смяецца. Ён смяецца з таго, што ў нас сіфонаў няма і сельтэрскай вады нідзе не відаць. Каму-ж яна патрэбная, гэткая рэклама, га? Няйначай, гэтую рэкламу аб'явілі людзі, у якіх замест мазгоў сельтэрская вада ў галаве перапіваецца.

З кніжных навінак рэкамендуюць купляць кніжку Маргарэт Мішэль — «Пранеслася з ветрам», а гэтай кніжкі ў белы дзень са свечкай не знойдзеш.

Калі неонныя лямпачкі свецяцца рознымі колерамі каля кінотэатраў — дык гэта добра, — няхай прыцягваюць людзей да культурных цэнтраў, але выпісаныя неонам «Галька» і «Ёнтэк», нам не зразумелыя. Відаць у нас у выніку недахопу матэрыялаў, крамы папулярызуецца, на жаль людзі цікавяцца не крамамі, а таварамі, — ім тавар патрэбны.

Людзі хочуць ведаць таксама, якія тавар шырокага ўжывання практычнейшыя і лепшыя.

Калісьці вулічныя гандляры крычалі: «Абутковы крэм Ківі — абутак ажывіць». Цяпер такога крэму для абутку не робяць. Ад цяперашняга крэму абутак робіцца мутны і нібыта глядзіць панура на ўсё, як той скептык, які засеў у гандлёвым апараце.

Не ведаю, як хто, але я ніяк не магу зразумець, чаму-ж нам у светлую будучыню йсці ў абутку дрэнна пачышчаным?

У нашых установах рэклама таксама развіваецца. Напрыклад: аб адным працаўніку, гавораць вельмі добра, што добра працуе і г. д. Аб другім-жа гавораць: «З яго ні рыба, ні мяса». А калі паглядзець з боку, дык гэты другі так працуе, што нават не мае часу з таварышамі па службе словам замяніць.

А першы? — Першы тымчасам дырэктару новы анекдот ужо расказаў, у галоўнага бухгальтара аб здароўі яго жонкі пацікавіўся, з некаторымі на гарэлачку дамовіўся, і г. д.

Такім чынам, значыцца, чалавек зрабіў сабе добрую рэкламу.

Ды і што тут многа гаварыць, не з таго боку ў нас бяруцца за рэкламу.

Гэта факт, и не рэклама.

Дзядзька Лявон

Растлумачыў

— Скажы ты Міхась — кажа сусед да суседа, — чаму месяц бляднейшы ад сонца?

— Не ведаю — адказвае Міхась.

— Ведаеш, каб сонца бачыла толькі ўсяго, што месяц у ночы — дык было-б яшчэ больш бледнае...

Здагадаўся

Было гэта ў даваенны час у Бельскім павеце. Паліцыянт прывёў селяніна ў камендатуру. Стаіць селянін і памалу насцярушана разглядаецца па сценах. Раптам яго ўзрок спыніўся на адной з іх, дзе былі павешаны вялікі крыж, а побач яго партрэты Масціцкага і Пілсудскага.

Камендант паглядзеў на селяніна і кажа:

— Скажы мне мужык, каго бачыш на гэтых партрэтах?

— Не ведаю паночку — адказвае селянін.

— Як гэта, — крыкнуў камендант — не ведаеш хто заўсёды вісіць побач Хрыста распятага на крыжы?

— А-а-а, — схамянуўся ўзрадаваны селянін — ужо ведаю, гэта, паночку, будуць два разбойнікі.

З добрымі ведамі

Афіцэр пытае салдата:

— Скажыце, калі ласка, што гэта такое дула?

— Дула, дула, так сказаць дзіра аблітая жалезам — адказвае салдат.

Раскошны ўнучак

Шасцігадовы Вася сеў бабулі на калені і кажа:

— Бабуля прымкні вочы.

— Навошта? — пытае зацікаўленая бабуля.

— Учора татачка гаварыў да мамкі, што як ты прымкнеш вочы, то мы атрымаем многа грошай.

Пацешыла

Маці рашыла за Марыльку заданне з арыфметыкі, але пры гэтым памылілася і Марылька назаўтра прынесла дамоў двойку. Матцы было непрыемна і яна была сумная.

— Не бядуй — пацяшала яе Марылька, сёння не толькі мама, але і іншыя мамы ў нашым класе двойкі падаставалі.

Бязрогі баран

(байка)

Баран разважыў сваім лбом,
Што ярунда авечы род.
Другая справа звацца псом
Яго шануе ўвесь народ
  І ён рашыў
  Сабакам стаць,
  Узяў рогі збіў,
  Пачаў брахаць.
Адно ўсяго кусаць не мог,
А горш сабак ганяў авец.
І можа-б гэткім ён і здох,
Але ўсяму ёсць свой канец,
Зайшоў ён к пану ў пакой,
Як мог скруціўся пад сталом
Ну акурат як цюцька той,
Ды разваняўся бараном.
  Як возьме пан
  Яго хвастаць...
  Хацеў баран
  Было брахаць,
  А ў страху тым
  Дый забляяў.
  І тут зусім
  Сябе прадаў.
І так быць псом
Баран не змог,
Быў бараном,
Адно без рог.

СТАНІСЛАЎ УЛАДЗІН

Не зразумела

Прыходзіць жанчына да доктара і просіць, каб запісаў нейкія лякарствы хвораму мужу. Доктар радзіць паставіць п'яўкі. Прайшоў тыдзень, жанчына ізноў з'явілася ў доктара.

— Пане доктар, не памаглі гэтыя п'яўкі, мой муж усё яшчэ хворы.

— А як-жа вы яму паставілі іх? — пытае доктар.

— Я, пане доктар, крыху згатавала іх на малацэ, а другую палову падсмажыла на масле і паставіла мужу. Ён іх з такім смакам з'еў, нажаль здароўе не палепшылася...

АДГАДАНКА

Ранняя, позняя, птушачка,
прачышчае, прадзірае,
вочкі, а, дзюбачку.

З гэтых слоў пабудуйце сказ у выніку чаго атрымаецца народная прымаўка.

Сярод чытачоў, якія правільна складуць вышэй пададзеную прымаўку і прышлюць у рэдакцыю да 1 мая г. г. будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод.

Развязка адгаданкі з 9 № «Нівы»

На адгаданку, змешчаную ў 9 № «Нівы» рэдакцыя атрымала 168 правільных адказаў.

Развязка: Толькі скнэра і лянівы, не выпісваюць «Нівы».

Кніжныя ўзнагароды вылясавалі наступныя асобы: Надзя ПІЛІПЮК — Бельск; Люба КРАСОЎСКАЯ — Малынка; Міхась ПРАКОПЧЫК — Гураны; Кастусь БЕЛЮК — Сідарка; Станіслаў ХАДКЕВІЧ — Згажэлец над Нысай; Валодзя ЦІЛЮЛЬКО — Сухінічы; Ніна ХОМЧЫК—Поўночны Востраў; Валодзя ДАНІЛЮК — Цялушкі; Валя БУРСА — Калоднае; Яраслаў КЛУСЕВІЧ — Клышаўка.

З увагі на тое, што так многа правільных адказаў на адгаданку, рэдакцыя прызнала 10 дадатковых кніжак.

Дадатковыя кніжныя ўзнагароды атрымалі: — Іван ДУДЗІЧ — Пасынкі; Валя МІСЕЮК — Відава; Лёнік ШЧАРБАЧ — Хілімоны; Міколка ВАППА — Вітава; Гвідон БАГДАНОВІЧ — Класова; Мікола ПАРФЕН — Грэбяні; Сяргей КАРДАШ — Навасады; Мікола БУБЕНЧЫК — Хілімоны; Вера ПЕТКЕВІЧ — Арэшкава; Міхась МАКСІМЯК — Трасцянка; Жэня ГРЭСЬ — Беласток і Люба ПЛЕВА — Койлы.

Узнагароды высылаем поштай.

Увага: Развязкі на складанку змешчаную ў 11 № «Нівы» дасылаць у рэдакцыю да 15 красавіка (а не да 15 сакавіка, як было напісана памылкова ў «Ніве»).